

DEN ZYOLUYLA TA ,NAN E YALARIN GEÇ TESLİM HALİNDE YAPILMASI GEREKEN BİLDİRİMLERİN DEĞERLENDİRİMLERİ

CONSIDERATIONS ON "NOTICE OF DELAY" FOR GOODS CARRIED BY SEA

Melda TAŞKIN*

 <https://doi.org/10.21492/inuhfd.570785>

Makale Bilgi

Gönderilme: 27/05/2019
Kabul: 26/08/2019

Anahtar Kelimeler

Hamburg Kuralları,
Geç Teslim, Gecikme
Bildirimi,
Taşkın Eylanın
Geç Tesliminden
Sorumluluğu.

Article Info

Received: 27/05/2019
Accepted: 26/08/2019

Keywords

Hamburg Rules,
Delay in Delivery,
Notice of Delay,
Liability of Carrier
for Delay in Delivery.

Özet

Denizyolu ile taşıma sözleşmesinde taşıyıcı, zamana yaygın gecikmeksizin teslim etmekle yükümlüdür. Lahey Kuralları'nda veya Lahey - Visby Kuralları'nda taşıyıcı, zararlı ve hasardan sorumluluğu düzenlenmemiştir; geç teslimden ileri gelen sorumluluğu ilkin bir hükme yer verilmemiştir. Eylanın geç tesliminden sorumluluğunun ilk defa özel olarak düzenlendiği uluslararası belge Hamburg Kuralları'dır. Diğer taraftan, eski Türk Ticaret Kanunu'ndan farklı olarak, 6102 sayılı, Türk Ticaret Kanunu'nda, taşıyıcı eylanın geç tesliminden sorumluluğuna ilkin özel bir düzenleme yer almaktadır. Bu çerçevede, TTK m.1185'te gönderilenin eylanın geç teslim edildiği hususunda taşıyıcı yapması gereken bildirim ilkin temel esaslar düzenlenmemiştir. Hamburg Kuralları'ndan tercüme edilmek suretiyle Türk Ticaret Kanunu'na aynen aktarılan bu hükmün geç teslim bildirimine ilkin baz, bölükler ihtiva etmemiştir söylemek mümkündür. Çalınma, mada, eylanın zamanında teslim edilmemesi halinde yapılacak bildirim ilkin baz, hususlar, TTK m.1185'teki hükmün (ve hükmün mehzaz, olan Hamburg Kuralları, Art. 19 / 5'inci) ihdas edilme amacı, ve Türk Borçlar Kanunu'ndaki temel esaslar çerçevesinde incelenmemiştir.

Abstract

In a contract of carriage of goods by sea, carrier is also liable to deliver the goods at the right time. Although Hague and Hague-Visby Rules have set forth liability of carrier because of loss and damage, neither Hague Rules nor Hague-Visby Rules include any provision about delay in delivery. Hamburg Rules is the first international document which has regulated the liability of carrier because of delay. On the other hand, in Turkish Commercial Code numbered 6102 (TCC), there is a provision about liability of carrier related to delay of goods, differently from old Turkish Commercial Code. In this context, TCC Art.1185/5 sets forth the general principles of notice of delay. However it is possible to say that this provision which constitutes the translation of Hamburg Rules Art.19/5, includes some legal gaps about the notice. In this study, some particular cases about the notice for delay has been evaluated in the frame of purpose TCC Art.1185/5 (and Hamburg Rules Art.19/5, which constitutes the source of TCC Art.1185/5) and general principles of Turkish Code of Obligations.

* Dr. Ar. Gör., İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Deniz Hukuku ABD. melda.taskin@istanbul.edu.tr
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-4922-2451>

I. G R

TTK m.1138de, navlun sözle mesi, ta ,yan,n, önavlun kar ,l, ,ndaö ay,rt edilmi olup olmad, ,na bak,lmaks,z,n öe yay,ö, ögeminin tamam,n, veya bir k,sm,n, ya da belli bir yerini ta ,tana tahsis ederekö veya öay,rt edilmi e yay,ö denizde ta ,may, üstlendi i sözle me olarak tan,m lanm, t,r¹. Buna göre, denizyolu ile e ya ta ,ma sözle mesinde ta ,tan,n navlun ödeme borcunun kar ,s,nda ta ,yan,n e yay, ta ,ma borcu bulunmaktad,r². Ta ,yan,n, e yay, ta ,ma borcu sadece e yay, z,ya-hasars,z ekilde ta ,maktan ibaret olmay,p, ayr,ca e yan,n zaman,nda ula t,r,lm as,n, da kapsamaktad,r. Lahey Kurallar,nda³ veya Lahey-Visby Kurallar,nda⁴ sadece ta ,yan,n e yan,n z,ya,ndan ve hasar,ndan sorumlulu u düzenlenmi ; geç teslimden ileri gelen sorumlulu a ili kin bir hükme yer verilmemi tir⁵. Ta ,yan,n e yan,n geç tesliminden

¹ KENDER, Rayegân/ÇET NG L, Ergon/YAZICIO LU, Emine, Deniz Ticareti Hukuku, stanbul, 2019, s.158 vd.; CAN, Mertol, Navlun Sözle mesinin Sona Ermesi, Banka ve Ticaret Hukuku Ara t,rma Enstitüsü, Ankara, 1998, s.11 vd.; SÖZER, Bülent, Deniz Ticareti Hukuku-1, stanbul, 2017, s.317 vd.; AKINCI, Sami, Deniz Ticareti Hukuku Dersleri: Navlun Mukaveleleri, stanbul, 1961, s.4 vd.; YET AMLI, Kübra, 6102 say,1, Türk Ticaret Kanunu na göre Ta ,yan,n Z,ya, Hasar ve Geç Teslimden Sorumlulu u, stanbul, 2013, s.10.

Alman Kanukoyucu, TTKdan farkl, olarak navlun sözle mesinin türlerini farkl, maddelerde düzenlemi tir. HGB§481de, k,rkambar sözle mesi (*Stückgutfrachtvertrag*) ta ,yan,n (*belirlenmi e yay./das Gut*) e yay, denizyolu ile belirli bir yere ula t,rma ve gönderilene teslim etme; ta ,tan,n belirlenen navlunu ödeme yükümlülü ü alt,nda oldu u hüküm alt,na al,nm, t,r. HGB§527öye göre, yolculuk çarteri sözle mesinde (*Reisefrachtvertrag*), ta ,yan e yay, belli bir geminin tamam,n,, bir k,sm,n, veya belli bir yerini tahsis etmek suretiyle belli bir veya daha fazla yolculuk için belli bir yere ta ,may, ve gönderilene teslim etmeyi taahhüt etmektedir. OETKER, Harmut, Handelsgesetzbuch-Kommentar, 2017, HGB§527 Rn.1 vd.; HERBER, Rolf, Seehandelsrecht: Systematische Darstellung, Berlin-New York, Walter de Gruyter Verlag, 1999, s.237-238; RABE, Dieter/BAHNSEN, Kay Uwe, Seehandelsrecht: Fünftes Buch des Handelsgesetzbuches mit Nebenvorschriften und Internationalen Übereinkommen, München, 2018, §481, Rn.1; PÖTSCHKE, Jan Erik, öHGB§481ö, in Schmidt, Karsten/Herber, Rolf (ed.), Münchener Kommentar zum HGB: Band7, Transportrecht- viertes Buch, Handelsgeschäfte, 3. Aufl. 2014, HGB§481 Rn.1. (Bununla birlikte HGBdeki reform öncesi düzenleme, TTK m.1138deki düzenleme ile tam olarak uyum içindedir. Reform öncesi düzenleme için bkz. SCHLEDELBERGER, Franz/LIESECKLE, Rudolf, Seehandelsrecht, Verlag Franz Vahlen, Berlin und Frankfurt a. M., 1959, §556, Rn.1 vd.)

Hamburg Kurallar,an,n öTan,mlarö ba l,kl, 1. maddesinin alt,nc, f,kras,nda, ödenizyolu ile ta ,ma sözle mesi (*contract of carriage by sea*)ö geminin ötahsisö edilmi olmas,ndan veya e yan,n ay,rt edilmi olmas,ndan ba ,ms,z ekilde, öta ,yan,n bir navlun ücreti kar ,l, ,nda e yan,n bir limandan di er limana ta ,may, üstlendi i sözle meö olarak tan,m lanm, t,r.

² YAZICIO LU, Emine, Hamburg Kurallar,na Göre Ta ,yan,n Sorumlulu u: Lahey/Visby Kurallar, ile Kar ,la t,r mal, Olarak, stanbul, 2000, stanbul, s.20; OETKER, §481 Rn.4vd; HERBER, Seehandelsrecht, s.235-236; RABE/BAHNSEN, §481, Rn.3; SCHLEGELBERGER/LIESECKE, §556, Rn.3,15.

Ta ,man,n yükleme liman,nda ba layaca , ve kural olarak varma veya bo altma liman,nda sona erece i ve her ikisinin de navlun sözle mesinde belirtilece i; bununla birlikte varma liman,n,n sözle mede aç,k b,rak,lm as,n,n da ihtimal dâhilinde oldu u ve hatta aç,k denize dökülmek üzere çöp veya patlay,c, maddelerin ta ,nmas,nda oldu u gibi bazen bir varma liman,n,n hiç mevcut olmayabilece i hakk,nda bkz. ÇA A, Tahir/KENDER, Rayegân, Deniz Ticareti Hukuku: Navlun Sözle mesi, C.II, stanbul, 2009, s.1-2.

³ International Convention for the Unification of Certain Rules of Law relating to Bills of Lading ("Hague Rules"), (Brussels, 25 August 1924)

⁴ öHague/Visby Rules, 1968: Hague Rules 1924, as amended by the öProtocol to Amend the International Convention for the Unification of Certain Rules of Law Relating to Bills of Ladingö, adopted at Brussels, February 23, 1968ö, (entered into force June 23, 1977).

⁵ VON ZIEGLER, Alexander, Compensation for Damage: The Rotterdam Rules Appraised, European journal of Commercial Contract Law 2010-1/2, s.51; WERTH, Douglas A., The Hamburg Rules Revisited-A Look at U.S.Options, Journal of Maritime Law and Commerce, Vol.22, No.1, January, 1991, s.60-66; DONOVAN, James J., The Hamburg Rules: Why a New Convention on Carriage of Goods by Sea, 4 Mar. Law. 1(1979), s.6; MAHER, Joan D., Marine Transport, Cargo Risks, and the Hamburg Rules, Rationalization or Imagery, Dick. L. Rev.183(1979), s.205.

Lahey-Visby Kurallar,nda, genel olarak ta ,yan,n e yan,n yüklenmesinde, elleçlenmesinde, istifinde, ta ,nmas,nda, korunmas, ve gözetiminde ve bo alt,lm as,nda tedbirli ve dikkatli davranmakla yükümlü oldu u hüküm alt,na al,nd,ktan ba ka, genel olarak ta ,yan,n sorumlu oldu u öe yan,n u rad, , veya e ya ile ba lant,l, z,ya-hasar (*loss and damage to or in connection with goods*)ö kavram,n,n kapsam,na ili kin aç,k bir hüküm veya tan,ma yer verilmemi tir. Bu durum ö retide Lahey Kurallar, çerçevesinde gecikmeden ileri gelen zararlar,n tazmin edilmesinin mümkün olup olmad, , hususunda farkl, görü lerin ileri sürülmesine sebebiyet vermi tir. VON ZIEGLER, Alexander, Compensation for Damage: The Rotterdam Rules Appraised, European Journal of Commercial Contract Law, 2010-1/2, s.60, dn.38: Yazar, Lahey Kurallar,nda, ta ,yan,n geç teslim zararlar,n, tazminle yükümlü olup olmad, ,n,n tart, mas,z ekilde ortaya konulamad, ,n, ifade etmektedir.Lahey Kurallar,nda yer alan öloss or damages to or in connection with the goodsö ifadesinin asl,nda geç teslimden sorumlulu a ve geç teslimden ileri gelen sorumlulu u s,n,rland,r,lm as,na imkân verebilece i ancak bunun ba ar,lamad, , hakk,nda bkz. PUTTFARKEN, Hans- Jürgen, Seehandelsrecht, Heidelberg, 1997, s.105: Aksi yönde bkz. PRÜSSMANN, Heinz/RABE, Dieter, Seehandelsrecht: Fünftes Buch des Handelsgesetzbuches mit Nebenvorschriften und Internationalen Übereinkommen, München, 2000, §606, s.575. Ayr,ca bkz. WÜSTENDÖRFER, Hans, Neuzeitliches Seehandelsrecht mit besonderer Berücksichtigung des angloamerikanischen und des internationalen Rechts, Tübingen, 1950, s.294.

sorumlulu unun düzenlendi i ilk uluslararası, belge öHamburg Kurallar,d,rö⁶. Hamburg Kurallar,ndan sonra kabul edilen Rotterdam Kurallar,nda⁷ da ta ,yan,n e yan,n tesliminden do an sorumlulu u hüküm alt,na al,nm, t,r.

Ta ,nan e yan,n z,yaa ve hasara u rad, , veya geç teslim edildi i hallerde, z,ya, hasar veya geç teslimin ispat, bak,m,ndan e yan,n incelenmesi ve kar , taraf,n bir an önce haberdar edilmesi son derece önemlidir. TTK m.1185/5⁸te, öE yan,n teslimindeki gecikmenin, teslim tarihinden itibaren altm, gün içinde ta ,yana yaz,l, olarak bildirilmesi gere i düzenlenmi tir. Çal, mada, e yan,n geç teslimi halinde yap,laacak bildirimde ili kin esaslar TTK hükümleri ile Hamburg Kurallar, çerçevesinde ele al,nacakt,r.

II. DEN ZYOLU LE E YA TA IMALARINDA E YANIN GEÇ TESL M N DEN SORUMLULUK

Hamburg Kurallar,ndan (HK Art.5/1) tercüme edilmek suretiyle Kanuna aynen aktar,lan TTK m.1178/2 uyar,nca, öTa ,yan, e yan,n z,ya, veya hasar,ndan yahut geç tesliminden do an zararlarından, z,ya, hasar veya teslimde gecikmenin, e yan,n ta ,yan,n hâkimiyetinde bulundu u s,rada meydana gelmi olmas, art,yla sorumluödur.

TTK m.1178/5⁸te hangi hallerde geç teslimin söz konusu olaca ,, HK Art. 5/2⁸de yer alan düzenlemeyle paralel ekilde aç,kça hüküm alt,na al,nm, t,r. Buna göre, e yan,n, taraflarca navlun sözleşme belirlenen tarihte teslim edilmemesi halinde geç teslimden bahsedilece i hususunda üphe bulunmamaktadır⁸. Sadece denizyolu ile e ya ta ,ma sözleşme melerinde de il, tüm borç ili kileri bak,m,ndan geçerli olan bu genel prensip, TTK m. 1178/5⁸te öe ya, navlun sözleşme belirlenen bo altma liman,nda aç,kça kararla t,r,lm, olan süre içinde teslim edilmedi i takdirde teslimde gecikme oldu u varsay,l,rö eklinde ifade edilmi tir. Sözle me yap,l,rken taraflarca bir teslim süresinin kararla t,r,lmad, , hallerde, yükün ne zaman teslim edilece i, ta ,yan,n takdirine b,rak,lm, de ildir⁹. Teslim tarihinin kararla t,r,lmad, , durumlarda teslimde gecikmenin nas,l tespit edilece i de ayn, f,krada aç,kça düzenlenmi tir. TTK m.1178/5⁸ göre, e yan,n öaç,kça kararla t,r,lm, bir süre yoksa, olay,n özelliklerine göre tedbirli bir ta ,yandan e yan,n tesliminin makul olarak istenebilece i süre içinde teslim edilmemi olmas,ö ihtimalinde teslimde gecikmenin var oldu u kabul edilecektir. Buna göre, sözleşme teslim tarihinin kararla t,r,lmad, , bu halde, geç teslimin söz konusu olup olmad, ,n,n belirlenmesinde ta ,nan e yan,n özellikleri ba ta olmak üzere somut olay,n artlar,n,n göz önünde bulundurulmas, gerekti i¹⁰ vurgulanmal,d,r. Bu

Bu hususta 6102 say,l, TTK¹⁰n 1178. maddesine ili kin gerekçede de isabetli bir aç,klama yer almaktadır. Buna göre, ö6762 say,l, Kanunun 1061inci maddesinde Alman Kanun koyucunun yapt, , tercih do rultusunda, ta ,yan,n sadece yükün z,ya veya hasar,ndan yani yükteki maddi kay,plardan sorumlu tutulaca , belirtilmi tir. Asl,nda, 1924 tarihli Brüksel Sözle mesindeki *öperte ou dommage*ö terimleri e yan,n z,ya veya hasar,ndan ba ka gecikmeden do an zararlar, da kapsamaktadır. Fakat bu terimler Alman ve Türk Hukukuna sadece z,ya-hasar olarak aktar,lm, t,r. Bu s,n,rlama gecikmenin ta ,mac,l,ta ola an kar ,land, , 1960¹¹d, y,llara kadar kayda de er sonuçlar do urmam, sa da, zaman,nda teslimin büyük önem ta ,d, , günümüzde ta ,yan,n gecikmeden do an sorumlulu u hakk,nda deniz ticaretinin özelliklerini yans,tan ticarî hükümler yerine, Borçlar Kanununun genel hükümlerinin uygulanmas,n,n gerekti inin savunulmas,na yol açm, t,rí ö

⁶ United Nations Convention on the Carriage of Goods by Sea, 1978. Bkz. SCHOLLENBERGER, David K., Risk of Loss in Shipping under the Hamburg Rules, Denv. J. Int'l L. & Pol'y 568, Vol.10, Y.1980, s.672; YANCEY, Benjamin W., Carriage of Goods: Hague, Cogs, Visby, and Hamburg, 57 Tulane Law Review, Vol.57, Y.1982-1983, s.1253; WERTH, s.59-80; DONOVAN, s.6, MAHER, s.205.

⁷ United Nations Convention on Contracts for the International Carriage of Goods Wholly or Partly by Sea, 2008 (Rotterdam Rules). Ta ,yan,n Rotterdam Kurallar, çerçevesindeki sorumlulu u ile ilgili aç,klamalar için bkz. VON ZIEGLER, Rotterdam Rules, s.51vd.; Gecikme zararlar,ndan sorumluluk için özellikle bkz. VON ZIEGLER, Alexander, Delay and the Rotterdam Rules, 14 Unif.L.Rev.997-1009.

⁸ Bununla birlikte, deniz ta ,malar,nda ta ,ma süresinin sözleşme ile aç,kça kararla t,r,lmam,n,n uygulamada genellikle söz konusu olmayaca ,; çok defa yük teslim al,nd,ktan sonra ta ,tan veya yükletene geminin varma liman,na ne zaman ula bilece i tahmini olarak bildirildi i; bu gibi hallerde sonradan bildirilen bu sürenin a ,lmas, durumunda ögeç teslimöden bahsedilece i hakk,nda bkz.YAZICIO LU, Emine, Deniz Yolu ile E ya Ta ,malar,nda Geç Teslimden leri Gelen Zararlardan Sorumluluk, MHB, Y.1:2002, S.2, s.1044; YET AMLI, s.42 ve s.42. Denizyolu ile e ya ta ,malar,nda aç,k bir teslim tarihi kararla t,r,lmak yerine tahmini bir zaman diliminin (ETA=*Estimated time of arrival*) kararla t,r,ld, , hakk,nda bkz. KIENZLE, Jost, Die Haftung des Carrier und des Actual Carrier nach den Hamburg-Regeln, Schriften zum Transportrecht, Heft 8, 1993, s. 148. Ayr,ca bkz. RABE/BAHNSEN, §511, Rn.5.

Deniz ta ,malar,nda, ösüreninö taraflarca kararla t,r,lmad,kça sözleşme menin esasl, unsurunu te kil etmedi i; bununla birlikte, deniz ticareti hukukunun genel prensipleri çerçevesinde, ta ,yanlar,n, seferi makul süre içinde gerçekle tirme yükümlülüklerinin bulundu u yönünde bkz. MAHER, s.198.

⁹ YAZICIO LU, Geç Teslim, s.1041. Ayr,ca bkz. VON ZIEGLER, Delay and The Rotterdam Rules, s.997 vd.;MAHER, s.198.

¹⁰ Teslim tarihinin aç,kça kararla t,r,lmad, , hallerde teslimde gecikmenin bulunup bulunmad, ,n,n tespitinde somut olay artlar,n,n esas al,naca , (*öhaving regard to the circumstances of the case.ö*) HK Art.5/2⁸de de aç,kça hüküm al,nm, t,r.

de erlendirme yap,l,rken, ta ,may, gerçekte tiren geminin, takip edilecek rotan,n ve ta ,nacak e yan,n özellikleri, ta ,man,n gerçekte tirildi i s,radaki hava ko ullar, dikkate al,nmal,d,r¹¹.

Gecikmenin uzun sürmesi nedeniyle e yay, teslim alman,n gönderilen için öneminin ortadan kalkt, , veya teslim almakla elde edilebilecek amaca ula man,n imkâns,zla t, , hallerde art,k e yan,n geç tesliminden de il, öz,ya,ndanö bahsetmek gerekecektir¹². Bu hususta 6102 say,l, TTK m.1178/6'da aç,k bir düzenlemeye yer verilerek, öteslim süresinin dolmas,ndan itibaren aral,ks,z altm, gün içinde teslim olunmayan e yan,n zayı olmu say,labilece iö hüküm alt,na al,nm, t,r. Bu düzenlemeyle m.1178/6'da öngörülen süre içinde teslim edilmemi e ya bak,m,ndan, tazminat talebinde bulunabilecek ki iye seçim hakk, tan,nm, ve 60 günlük sürenin dolmas, halinde e yan,n zayı oldu una ili kin kesin bir karine öngörölmü tür¹³. Kanaatimizce, bu hükümde yer verilen teslim süresinin dolmas,ndan itibaren hesaplanacak 60 günlük sürenin, üst süreö niteli inde oldu u kabul edilmeli; somut olay,n özellikleri gere i bilhassa da e yan,n niteli i gere i teslimin amac,n,n ortadan kalkt, , hallerde 60 günlük süreden önce e ya zayı olmu say,labilmelidir¹⁴.

III. GEC KME B LD R M

A. Genel Olarak

TTK m.1185/5 uyar,nca, öE yan,n teslimindeki gecikmenin, gönderilen taraf,ndan, onun kendisine teslimi tarihinden itibaren aral,ks,z olarak hesaplanacak altm, gün içinde ta ,yana yaz,l, olarak bildirilmesi artt,rö. Bu bildirim süresi içinde yap,lmamas, durumunda, ögecikme zararlar, için tazminat ödenmeyecektir. Ta ,nan e yan,n z,yaa ve hasara u rad, , veya geç teslim edildi i hallerde, z,ya, hasar veya geç teslimin ispat edilmesi bak,m,ndan e yan,n incelenmesi ve z,ya, hasar veya geç teslimden kar , taraf,n bir an önce haberdar edilmesi son derece önemlidir. Bu e kilde ileride do mas, muhtemel ispat güçlüklerinin engellenmesinin yan, s,ra ayr,ca, ta ,yan,n z,ya, hasar veya geç teslimden haberdar olmas, ve zarar,n artmas, için al,nabilecek önlemler varsa

Ayr,ca bkz. VON ZIEGLER, Alexander, Schadenersatz im Internationalen Seefrachtrecht, Baden-Baden, 1990, s.96: Yazar, söz konusu maddede yer verilen ö..*reasonable* ; i *diligent carrier* ; i *Having regard to the circumstances of the case* ö ifadelerinin son derece soyut ve belirsiz oldu unu ifade etmektedir. Ayr,ca bkz. MAHER, s.206. E yan,n geç teslimine ili kin olarak Hamburg Kurallar,nda yer alan tan,m,n ve geç teslim ba lanan sonuçlar,n son derece kat, oldu u hakk,nda bkz. YANCEY, s.1253.

¹¹ TTK m.1178'de hüküm alt,na al,nan ögeç teslimö ile e yan,n ta ,nmak üzere ta ,yan taraf,ndan geç teslim al,nmas,n,n ay,rt edilmesi gereklidir. YAZICIO LU, Hamburg Kurallar,, s.80. Buna göre, TTK m.1178'de öngörülen ömakul süreö, e yan,n ta ,yan taraf,ndan teslim al,nmas, an,ndan itibaren hesaplanmal,; e yan,n ta ,yan taraf,ndan teslim al,nmas,ndaki gecikme dikkate al,nmamal,d,r.

Geminin yolculu a gecikmeli ba lamas, veya geminin gecikmesi neticesindeki zararlar,n geç teslim zararlar, kapsam,nda oldu u hakk,nda Bkz. SCHLEDELBERGER/LIESECKE, §606, Rn.24. Bu görü ün, ta ,yan,n geç teslimden sorumlulu unun HGB'de özel olarak düzenlenmedi i ve BGB'nin uygulama alan,na b,rak,ld, , gözetildi inde Alman Hukuku bak,m,ndan makul oldu u söylenmelidir. Alman Hukukunda, ta ,yan,n gerek e yan,n fiili hâkimiyetinde bulundu u s,rada ortaya ç,kan bir sebeple gerekse de geminin gecikmesi gibi sebeplerle geç teslim edilmesi aras,nda bir ayr,m yap,lmaks,z,n, geç teslimden ileri gelen zararlar BGB'nin sözle meye ayk,r,l,k ve temerrüt hükümleri uyar,nca tazmin edilmektedir. Ayr,ca, HERBER, Seehandelsrecht, s.313; VON ZIEGLER, *Schadenersatz*, s.95. 2014 de i ikli i sonras,nda ta ,yan, sadece e ya z,ya-hasar,ndan sorumlu tutan HGB§606'daki hükümün bu haliyle muhafaza edilmesi kar ,s,nda (HGB§498 ve §481), bu yorum geçerlili ini korumaya devam edecektir. CZWERWENKA, s.129.

¹² YAZICIO LU, Geç Teslim, s.1047.

¹³ Benzer durum, Rotterdam Kurallar, bak,m,ndan, bkz. KIENZLE, s.150; VON ZIEGLER, *Schadenersatz*, s.96; YAZICIO LU, Hamburg Kurallar,, s.75; YET AMLI, s.33. Hamburg Kurallar,nda yer alan bu faraziye (fiction), Rotterdam Kurallar,nda yer almam, t,r. VON ZIEGLER, *The Rotterdam Rules*, s.60.

Benzer düzenlemeye, e yan,n geç tesliminden sorumlulu u özel olarak düzenlenmedi i Alman Ticaret Kanunu'nda da yer verilmi tir. Bu düzenleme (HGB§511) uyar,nca zaman zaman,nda teslim edilmeyen e yan,n zayı olmu say,labilmesi (*Verlustrvermutung*) bak,m,ndan HK'daki 60 günlük sürenin yerine, öe er bir teslim süresi kararla t,r,lm, sa, 30 günden az olmamak üzere bu sürenin iki kat,öna tekabül eden sürenin geçmesi aranmaktad,r. Ayr,ca s,n,r ötesi ta ,malarda (*ögrenzüberschreitenden Beförderung*) hükümün uygulanmas,nda 60 günlük zaman diliminin esas al,naca , öngörülmektedir. Bu konuda bkz. CZERWENKA, Beate, *Das Gesetz zur Reform des Seehandelsrechts*, Köln, 2014, s.161; OETKER, HGB§511 Rn.1 vd.; HERBER, *Münchener Kommentar*, HGB§511 Rn.1vd.; RABE/BAHNSEN, HGB§511 Rn.7 vd.

¹⁴ Bu düzenleme, gerekçede, öTasar,n,n 1178inci maddesinde hangi hallerde gecikmeden bahsedilece i ve bunun z,ya say,labilmesinin artlar,, 1978 tarihli Hamburg Kurallar,n,n 5inci maddesinin ikinci üçüncü f,kralar, dikkate al,narak düzenlenmi tir. í í ..Deniz ta ,mac,l, nda 60 günlük bir gecikmeyi ziya olarak nitelendirmeye yönelik bir anlay, bulunmaktad,r.ö ekinde ifade edilmi tir. Kanaatimizce gerekçede de 60 günlük sürenin üst süre olarak kabul edilmesini engelleyecek bir aç,klama mevcut de ildir.

bu önlemleri vakit kaybetmeden alması, sağlanabilecektir¹⁵.

B. hbar,n Yap,Imas,na li kin Esaslar

1. hbar,n ekli

TTK m.1185 uyarınca, öE yan,n teslimindeki gecikmenin, gönderilen taraf,ndan, onun kendisine teslimi tarihinden itibaren aral,ks,z olarak hesaplanacak altm, gün içinde ta ,yana yaz,l, olarak bildirilmesi gereklidir. Sözlü olarak yap,lan bildirimler, bildirim yükümlülü ünün ifa edilmiş say,Imas, bak,m,ndan yeterli değildir¹⁶. Bilindi i üzere, TBK m.14/1 uyarınca yaz,l, eklin sağlanabilmesi için, sadece metnin ö haz,rılanması,ö yeterli olmay,p, ayn, zamanda ilgililerin ö imzaö lar,n, da içermesi gereklidir. Kanaatimizce kayna , Hamburg Kuralları, olan bu düzenlemede yer alan ö yaz,l, olarak bildirilmesiö ifadesi ile amaçlanan, TBK m.14/1 anlam,nda bir s,hhat art, olarak ö yaz,l, ekilö zorunlulu u ö ngörmek de ildir. Öncelikle, Hamburg Kuralları,n,n kabul edilmesindeki amaçlardan biri de, deniz yolu ile e ya ta ,malar,nda uluslararası,-yeknesak bir sorumluluk rejiminin sağlanması,d,r. TTK m.1185'ın kayna ,n, te kil eden HK Art.19/5'eki ö yaz,l, olarak (*in writing*)ö ifadesinin, ekil art, olarak kabul edildi i varsay,m,nda, her Taraf Devletin mevzuat,n,n ö yaz,l, ekilö e yükledi i anlam,n farklı, olabilmesi ihtimali kar ,s,nda, yap,lacak bildirim bak,m,ndan uluslararası, alanda yeknesakl, ,n temini mümkün olmayacaktır. Di er taraftan HK ile benzer ekilde, Hague Kuralları,nda da bildirim ö yaz,l,ö olarak yap,Imas, gereğinin ö ngörüldü üne¹⁷; ancak Alman Kanun Koyucunun, Kanunun resmi gerekçesinde aç,kça ifade edildi i üzere, ö kayna ,n, Hague Kuralları, Art.3,6'dan alanö¹⁸ HGB§510'da yap,Imas,n, ö ngördü ü bildirim, §126b'de düzenlenen ö *Textform*ö a uygun yap,Imas,n,n yeterli olacağı ,n, hüküm alt,na ald, ,na dikkat çekmek gerekir. Di er bir ifade ile Alman Kanun koyucu mehz,n,, HK Art.19/5 ile benzer bir düzenleme olan Hague Kuralları, Art.3,6'n,n olu turdu u bu hükümde, bilinçli bir ekilde, bildirim, BGB§126'da düzenlenen yaz,l, ekle (*Schriftform*) uygun olma zorunlulu u ö ngörmemi ; aksine ö *Textform*ö a uygun ekilde yap,Im, olmasının, yeterli bulmu tur¹⁹. Bu halde, BGB§126b uyarınca, bildirim maddi varl, , olan bir cisim üzerinde yaz,l, olmasının, veya ilgililerin imzas,n, içermesi zorunlulu u bulunmay,p, elektronik posta ve faks yolu ile yap,lan bildirimler de geçerli olacaktır. Alman Kanun koyucunun, bu tutumu da, birbiri ile uyum içinde olan Hague ve Hamburg Kuralları,nda yer verilen ö yaz,l, bildirimö ifadesi ile bir ö s,hhat art,ö olarak ö yaz,l, eklinö ö ngörülmesinin amaçlanmad, ,n, destekler niteliktedir. Bu aç,klamalar çerçevesinde, TTK m.1185'te yer alan ö yaz,l, olarakö ifadesi de, TBK m.14 uyarınca ilgililerin imzas,n,n aranması , ö yaz,l, ekilö olarak anlaş,lmamalı; elektronik imza içerip içermedi i önem

¹⁵ YET AMLI, s.182; ÇA A/KENDER, s.150; RABE/BAHNSEN, HGB§510 Rn.1; ECKARDT, Tobias, ö HGB§510ö, in Schmidt, Karsten / Herber, Rolf (ed.), Münchener Kommentar zum HGB:Band7, Transportrecht- viertes Buch, Handelsgeschäfte, 2014. Herber (Ed.), Rn.1; OETKER, HGB§510 Rn.1. HGB§510 uyarınca yap,lacak bildirim i levlerinin vurgulanması , bir Alman Yüksek Mahkeme karar, için bkz. *OLG München Schlussurteil v.16.3.2016 7U1807/09*, BeckRS 2011, 6756. (Bununla birlikte HGB§510'daki bu düzenlemenin, gecikmeden ileri gelen zararlar bak,m,ndan uygulanması,n,n söz konusu olmad, , belirtilmelidir. RABE/BAHNSEN, HGB §510 Rn.6). Ayn, husus, HGB'nin Deniz Ticareti Kitab,nda yap,lan Reforma ili kin madde gerekçelerinde de vurgulanm, t,r. Aç,klamalar için bkz. *Entwurf eines Gesetzes zur Reform des Seehandelsrechts, Drucksache-17/10309*, 12.7.2012, s.87.

Kar . HGB §510: Alman Kanun Koyucu, e yan,n z,ya, ve hasar, halinde varma liman,nda yap,lacak incelemeye ili kin ö 610. Paragrafa 25.4.2013 tarihli Reform sonrası,nda yer vermeme tir. (HGB(a.F.) §610'da yer alan bu hüküm eTTK'da yer alan ve TTK m.1185'e küçük de i ikliklerle al,nan 1065. maddenin mehz,n, te kil etmekteydi.) 2013 Reformu sonrası, HGB'de, e yan,n incelenmesine ili kin esaslar, düzenleyen herhangi bir madde bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ö zarar bildirimini (*ö Schadensanzeigeö* ba l,kl, HGB§510'da sadece e yan,n z,ya, ve hasar, halinde yap,lacak bildirim ile kin temel esaslara yer verildikten sonra, hükmün son f,kras,nda, ö z,ya ve hasar e yan,n teslimi s,ras,nda (teslim edenlere kar ,) kay,t alt,na al,nm, - tespit edilmiş ö gösterilmiş olmasının, halinde, bak,m,ndan yeterli oldu u ö hüküm alt,na al,nm, t,r. Bununla birlikte, bu hükümde, HGB(a.F.)§611,2 ve TTK m.1185/2'den farklı, ekilde önceleme (*ö ..bestellten Sachverständigen festgestellt worden ist.ö*) de il, ö ihbar (*ö í í bei Ablieferung angezeigtö*)ö ifadesinin tercih edildi ine dikkat çekilmelidir. Dolay,s,yla, HGB§510,4'te yer verilen bu tespiti, a.F. HGB§610 ve §611'de hüküm alt,na al,nan önceleme-tespitö ten farklı, olarak herhangi bir prosedüre tabi olmayan ve HGB§610 ve §611'e k,yasla daha esnek bir ötespitö oldu una dikkat çekilmelidir.

¹⁶KENDER/ÇET NG L/YAZICIO LU,s.219. (6762 say,l, TTK bak,m,ndan ayn, husus, bkz. ÇA A/KENDER,s.152-153); YET AMLI, s.191.

Bununla birlikte ö retide, bildirim yükümlülü ünün yaz,l, ekilde ifas,nda bo altma liman,ndaki teamüllerin esas al,naca , ifade edilmektedir. Bu yönde bkz. RABE/BAHNSEN,§510, Rn.16; YET AMLI, s.191.

¹⁷*ö í . be given in writing to the carrierí .ö*

¹⁸ Hükümün kayna ,n,n Hague Kuralları, Art.3,6 oldu u hakkında bkz. *Entwurf eines Gesetzes zur Reform des Seehandelsrechts, Drucksache-17/10309*, 12.7.2012, s.87.

¹⁹ Aç,klamalar için bkz. RABE/BAHNSEN, §510, Rn.16; OETKER, HGB§510 Rn.5; ECKARDT, §510 Rn.30. HGB'de Deniz Ticareti Kitab,nda yap,lan Reform öncesi metinde, bildirim ö yaz,l,ö ekle uygun yap,Imas, aranmaktaydı, ancak metnin bu halinde dahi, teleks veya telgrafla yap,lan bildirimlerin bu art, sağlanmasını bak,m,ndan yeterli oldu u kabul edilmekteydi. Bu hususta bkz. SCHLEDELBERGER/LIESECKE, §611,2.

ta ,maks,z,n elektronik posta ile yap,lan bildirimlerin dahi TTK m.1185teki öyaz,l,l,kö art,n, sa layaca , kabul edilmelidir²⁰. Aksi görü ün kabulü halinde, ticaret hayat,n,n gerektirdi i süratin temini mümkün olmayacaktır²¹.

2. hbar,n Kapsam,

TTK m.1185/1de z,ya-hasar halinde yap,lacak bildirim kapsam,na ili kin aç,k bir hüküm getirilerek, öihbarnamede z,ya veya hasar,n neden ibaret oldu unun genel olarak belirtilmesinin gerekli oldu u²² düzenlenmiştir. Geç teslim durumunda yap,lacak bildirim kapsam,na ili kin olarak TTK m.1185te veya Hamburg Kuralları,nda aç,k bir hüküm bulunmamaktadır. A a ,da daha ayrıntılı, ekilde izah edilece i üzere, TTK m.1185/5te düzenlenen geç teslim ihbar,n,n, maddenin ilk fıkrasında hüküm altına alınmış olan öz,ya-hasar ihbar,ndanö ay,rt edilmesi gereklidir. Z,ya-hasar bildirim amac, e yan,n zayı oldu una veya hasara u rad, ,na ili kin tazminat yükümlüsü olabilecek ki inin haberdar edilmesi ve tazmin edilmesi gereken zarar hakkında genel nitelikte bir ihtarda bulunulması,yken, kanaatimizce geç teslim bildirim TBK m.112de düzenlenen temerrüt ihtar,n,n özel görünümü niteli indedir ve sözleşme meden do an teslim borcunu zaman,nda ifa etmeyen ta ,yan,n ifade temerrüde dü tü ü hususunda uyar,lması,na yöneliktir²³. Z,ya-hasar bildirim kapsam,na aç,kça düzenleyen ve bildirimde z,ya ve hasar,n genel olarak belirtilmesini gerekli gören Kanun Koyucunun, geç teslim bildirim kapsam,na ili kin aç,k bir hükme yer vermemesinin bilinçli bir tercih oldu u kabul edilmelidir. TTK m.1185te veya mehzaz HKda z,ya-hasar bildirimindeki aksine aç,k bir hükme yer verilmemi oldu u ve geç teslim bildirim hukuki niteli i gözetildi inde, gönderilenin, öe yan,n kararlarla t,r,lan tarihte veya bir teslim tarihinin kararlarla t,r,lmad, , durumlarda tedbirli bir ta ,yandan teslimin makul olarak istenebilece i süre içinde teslim edilmedi iöne ili kin beyan,n, içeren bir bildirimde bulunması,n,dahi yeterli oldu u kanaatindeyiz²⁴.

²⁰ Hükümün amacı, ta ,yan,n e yan,n teslimde temerrüde dü tü ü hususunda bilgilendirilmesidir ve TTK m.1185/5 çerçevesinde yap,lacak bildirim, ileride izah edilece i üzere, TBK m.117 çerçevesinde yap,lacak temerrüt ihtar,n,n özel görünümü oldu u yönündeki görü ümüz de bu sonucu desteklemektedir.

²¹ Navlun sözleşmesinde taraflar,n tacir olma ihtimali ve TTK m.1185teki bildirim temerrüt ihtar,n,n özel görünümü olarak kabul eden görü ümüz kar ,s,nda, TTK m.18/3teki düzenlemenin incelenmesinde fayda bulunmaktadır. TTK m.18/3de, öTacirler arasında, di er taraf, temerrüde dü ürmeye, sözleşme feshe, sözleşme dönmeyle ili kin ihbarlar,n veya ihtarlar,n noter aracılı ,yla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı, elektronik posta sistemiyle yap,laca ,ö hüküm altına alınmış, bu ekilde tacirler arasındaki ihtarlar özel ekle tâbi tutulmuştur. (Özellikle 6762 sayılı, TTK döneminde, Etkm.20/3te bulunan ömüteber olması, içinö ifadesine ra men hükümdeki ekil art,n,n ispat m. geçerlilik art, oldu u yönünde farklı görü ler ileri sürülmü se de (Bu hususta Etkm bak,m,ndan bkz. D R KKAN, Hanife, Tacirler Aras, hbar ve ihtarlar, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C4/S1(2002), s.43vd;) Kanaatimizce, TBK m.12/2 çerçevesinde bu hükümün geçerlilik art, oldu u hususunda tereddüt etmemek gereklidir (ÜLGEN, Hüseyin/HELVAÇI, Mehmet/KEND GELEN, Abuzer/KAYA, Arslan/NOMER ERTAN, Füsün, Ticari letme Hukuku, İstanbul, 2015, kn.576, s.288.) TTK m.18/3teki düzenlemenin, TTK m.1185 çerçevesinde yap,lacak gecikme bildirimini bak,m,ndan uygulanması, mümkün görünmemektedir. Hüküm gerekçesinde, maddenin, ö1978 tarihli Hamburg Kuralları,n,n 19uncu maddesi ile yap,lan de i iklikler ve milletlerarası, uygulama göz önünde bulundurularak al,nd, , aç,kça ifade edilmiştir. Gereğçede yer verilen bu aç,kklamalar çerçevesinde, Kanun Koyucunun, deniz yoluyla e ya ta ,malar,nda yap,lacak gecikme bildirimini bak,m,ndan öngördü ü öyaz,l, ekliö, genel hükümlerden farklı, ve milletlerarası, düzenlemeler ile uyumlu özel bir geçerlilik art, olarak düzenledi i anlaşılmaktadır.

²² TTK m.1185/1 uyarınca, z,ya-hasar halinde yap,lacak bildirimde, öz,ya veya hasar,n neden ibaret oldu unun genel olarak belirtilmesi gereklidir. Ö retide ifade edildi i üzere, bu hükümün z,t anlam,ndan zarar,n tam ve ayrıntılı, ekilde belirtilmesinin gerekli olmad, , sonucuna ula ,lmaktadır. Aç,kklamalar için bkz. YET AMLI, s.191.

²³ Deniz Ticareti Kitabı,ndaki Reform ile fiili ta ,yan ba ta olmak üzere pek çok farklı, konuda, Hamburg Kuralları, veya Rotterdam Kuralları,na benzer düzenlemeler getiren Alman Kanun Koyucunun, e yan,n geç teslimini bak,m,ndan bu uluslararası, metinlerle uyumlu özel düzenlemeler ihdas edilmesi ihtiyacı, hissetmeyerek; geç teslimden do an sorumluluğu u BGBdeki borçlu temerrüdü esasları,na tâbi tutmaya devam etmesi de HKdaki geç teslimi ili kin hükümlerin borçlu temerrüdü hükümlerinin özel görünümü oldu unu desteklemektedir.

²⁴ Öyle ki görü meler s,ras,nda, Yunanistan temsilcisi, Art.19/5te yer alan 21 günlük sürenin uzun oldu unu belirtmi ve bu sürenin k,salt,lması, yönündeki önerisine dayanak olarak, ögönderilenin tek yükümlülü ü ünün-tazminat talep etme niyeti varsa-özarar,n kapsam,n, belirtmeksizinö ta ,yana bildirimde bulunmak oldu unu ifade etmiştir. Hamburg Rules-Official Records, s.312.

Bununla birlikte ö retide e yan,n z,ya-hasar,n,n bulunmad, , sadece geç teslim edildi i hallerde yap,lacak ihbarda, ökararla t,r,lan teslim tarihinin-böyle bir tarih kararlarla t,r,lmam, sa gönderilene göre e yan,n teslim edilmesi gereken tarihin ve e yan,n teslim edildi i tarihin ve ayrıntılı, geç teslimden do an zarar,nö da genel olarak belirtilmesinin gerekli oldu u ifade edilmektedir. YAZICIO LU, Hamburg Kuralları, s.136; YET AMLI, s.192. Ayrıntılı, Rotterdam Rules Art.23/4: Rotterdam Kuralları,nda Hamburg Kuralları,yla benzer ekilde e yan,n gecikmesi halinde ta ,yana bildirimde bulunulması, öngörümü ; bildirim kapsam,na ili kin bir hükme yer verilmemiştir. Ö retide, yap,lacak bildirimde sadece gecikmenin mevcudiyeti ve gecikme nedeniyle bir zarar,n ortaya ç,kt, ,zarar,n kapsam,n,n belirtilmesine gerek olmaksızın,hakk,nda ihtarda bulunulması,n,n yeterli oldu u ileri sürülmektedir. VON ZIEGLER, The

3. hbar,n Yükümlüsü ve hbarda Bulunmaya Yetkili Ki iler

TTK m.1185/5²⁵te, öE yan,n teslimindeki gecikmenin, gönderilen taraf,ndanø onun kendisine teslimi tarihinden itibaren aral,ks,z olarak hesaplanacak altm, gün içinde ta ,yana yaz,l, olarak bildirilmesinin gerekli oldu uö hüküm alt,na al,nm, t,r. Bu hükümden anla ,ld, , üzere, ihbar yükümlüsü ögönderilenödir. Gönderilen ile ta ,tan,n ayn, ki i olmas, halinde bir tereddüt söz konusu olmayacaksa da, gönderilenin ta ,tandan farklı, bir ki i oldu u navlun sözleşme melerinde, ta ,tan,n da e yan,n teslimindeki gecikmeyi ihbar etmesinin mümkün olup olmad, ,n,n aç,kl, a kavu turulmas, gerekir. Kural olarak sözleşme eden do an edimlerin ifas,n, talep hakk, sözleşme menin taraflar,na ait oldu undan navlun sözleşme mesinin taraf, olan ta ,tan,n, ta ,yan,n sözleşme eden do an edimini zaman,nda ve gere i gibi ifa etmesini talep hususunda evleviyetle hak sahibi oldu u hususunda tereddüt edilmemelidir. Navlun sözleşme mesinin üçüncü ki i yarar,na sözleşme niteli i dikkate al,nd, ,nda²⁵, tam üçüncü ki i yarar,na sözleşme menin yap,ld, , hallerde dahi²⁶, sözleşme menin taraf, olan vaadettirenin, borçludan edimin ölehine sözleşme yap,lan ki iye ifas,n,ö talep etmesi ve bu çerçevede borcun zaman,nda ifa edilmedi i hallerde ötemerrüt ihtar,nda bulunmas,ö mümkün olaca ,ndan²⁷, ta ,tan,n, TBK'daki temerrüt ihtar,n,n özel görünümü olan ögeç teslim bildirimindeö bulunabilece i kabul edilmelidir. Bu halde, ihbar,n as,l amac,n,n tazminat yükümlüsü olabilecek ta ,yan,n navlun sözleşme mesinin zaman,nda ifa edilmedi i hususunda uyar,lmas, oldu u gözetildi inde, ta ,tan taraf,ndan yap,lan bildirim TTK m.1185/5²⁸teki ihbar art,n, sa lamayaca ,n,n ileri sürülmesi, MK m.2 ile çeli ecektir²⁸.

4. Bildirimin Muhatab,

TTK m.1185/5 uyar,nca, geç teslim bildiriminin muhatab, kural olarak ö(akdi) ta ,yan,ö.d.r. Bununla birlikte, Kanun Koyucu, Hamburg Kuralları,ındaki düzenleme ile paralel ekilde özel bir

Rotterdam Rules, s.60; VON ZIEGLER, Delay and The Rotterdam Rules, 1008.

²⁵ ÇA A/KENDER, s.5; PÖTSCHKE, HGB§481 Rn.14; RABE/BAHNSEN, HGB§481 Rn.13; EBENROTH, Carsten Thomas/BOUJONG, Karlheinz/JOUST, Detlev/STROHN, Handelsgesetzbuch: Band2, §343-475h, Transpportrecht-Bank und Börsenrecht, Verlag C.H. Beck Verlag, München, 2015, HGB vor §407 Rn.66; ÇA A/KENDER/YAZICIO LU, s.158.

²⁶ Tam üçüncü ah,s yarar,na akdedilen sözleşme melerde, TBK m.129/2 uyar,nca, öüçüncü ki i veya ona halef olanlar bu hakk, kullanmak istediklerini borçluya bildirdikten sonra, alacakl, borçluyu ibra edemeyece i gibi, borcun nitelik ve kapsam,n, da de i tiremeyecekötür. Di er bir ifadeyle tam üçüncü ah,s yarar,na sözleşme melerde alacakl,n,n, alacak üzerindeki tasarruf yetkisi s,n,rlanmaktadır. Ö UZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku C.2, kn.1311 vd.; AKYOL, ener, Tam Üçüncü ah,s Yarar,na Sözleşme, stanbul, 2008, s.104.

²⁷ Ö UZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku C.2, kn.1322.

²⁸ eride ö hbar Süresinin Ba lamas,ö ba l, , alt,nda izah edilecek olmakla birlikte, liman i letmesi taraf,ndan düzenlenen ve ta ,yan,n imzas,n, içermeyen belgelerin TTK m.1185 çerçevesinde yap,lm, bir bildirim olarak kabul edilmesinin mümkün olup olmad, ,n,n tespiti için öncelikle, liman i letmesinin gönderilene temsil yetkisinin bulunup bulunmad, , belirlenmesi gereklidir. Bu çerçevede, TTK m.1178/3²⁸te öyüklenme liman,nda uygulanan kanun ve düzenlemeler uyar,nca e yan,n ta ,nmak üzere kendilerine teslimi zorunlu makamlarö ile öyüklenen ad,na veya hesap,na hareket eden ki iölerin ayr, ayr, say,ld, ,na; di er bir ifadeyle Kanun Koyucunun bu maddede liman i letmelerine öyüklenen temsilcisio ,s,fat,n, bah etmeyi amaçlamad, ,na dikkat çekilmelidir. Bu husus, hükmün gerekçesinde de, ö ..Yürürlükteki düzenlemeye göre teslimin gerçekte ip gerçekte medi ini belirleyebilmek için liman idarelerinin kimin temsilcisi oldu u tart, ,lm, ve farklı, sonuçlara var,lm, t,r. Buradaki sorun, e ya liman idarelerinin elinde iken ta ,yan,n onun üzerinde fiili hakimiyetinin bulunup bulunmad, ,n,n tesbitidir. ö eklinde ayr,ca ifade edilmi tir. Bu nedenle bu hüküm, sadece öbo altma liman,nda e yan,n liman idaresine teslim edilmesiyle fiili hâkimiyetinin sona erece ineö i aret etmektedir ve yukarıdaki aç,klamalar do rultusunda, bo altma liman,nda liman idaresinin gönderilenin temsilcisi oldu u eklinde bir sonuca ula ,lmas, mümkün görünmemektedir. (Ayn, yönde, YET AMLI, s.52.) Uygulamada, bo altmada, liman i letmesi gemi acentesinin ba vurusu üzerine harekete geçmekte ve yük de gönderilene i letme arac,l, ,yla supalan teslimde bo altmay, takiben, aksi halde, ambarda teslim edilmektedir (ÇA A/KENDER, s.146; Alman Hukukundaki fiili duruma ili kin aç,klamalar için bkz. SCHLEGELBERGER/LIESECKE, §606, Rn.9 vd; HERBER, Seehandelsrecht, s.315; HERBER, Münchener Kommentar, Rn.36vd ve Rn.45; ABRAHAM, Hans Jürgen, Das Seerecht, Berlin, 1956, s.111; OETKER, HGB§498 Rn.4 vd.; ECKARDT, HGB§510 Rn.20). Bu halde, ta ,yan,n yükü ilgisi teslim an,na kadar devam etti inden, liman i letmesinin ta ,yan,n yard,mc, ,ahs, s,fat,n, haiz olmaktadır (ÇA A/KENDER, s.146; ayr,ca bkz. HERBER, Münchener Kommentar, Rn.45; SCHLEGELBERGER/LIESECKE, §606, Rn.9. Ayr,ca bkz. HERBER, Seehandelsrecht, s.315. Var, seferi bak,m,ndan, liman i letmesinin, geminin eklentisi (*Allonge des Schiffes*) olarak nitelendirildi i bir Alman yarg, karar, için bkz. *OLG Hamburg 10.12.1964*, VersR 1965, 374. Bu yönde ayr,ca bkz. ABRAHAM, s.111. Gümrük idaresine yap,lan teslimin, gönderilene teslim hükmünde olmayaca , hakk,nda bir Alman yarg, karar, için bkz. *OLG Bremen Urt.v.10.5.200762U108/06*, BeckRS2008, 672. Bu yönde ayr,ca bkz. OETKER, HGB§498 Rn.5). Bu yerle ik uygulama dikkate al,nd, ,nda, somut olayda liman i letmesinin gönderilenin temsilcisi s,fat, ile hareket etti ini gösteren istisnai bir durum söz konusu olmad,kça, liman i letmesi taraf,ndan düzenlenip ta ,yan,n veya temsilcisinin imzas,n, içermeyen ve e yan,n geç teslim edildi ine ili kin aç,klamalar,n yer ald, , belgelerin, TTK m.1185 çerçevesinde geçerli bir bildirim oldu unun kabulü mümkün görünmemektedir. Ö retide ifade edildi i üzere, r,ht,m idaresi puantörünün koni mentoya koyaca , bir aç,klama veya idarece kendi ad,na düzenlenen ancak ta ,yan veya temsilcisinin imzas,n, içermeyen kargo raporlar, bu hususta yeterli olmad, , hakk,nda bkz. ÇA A/KENDER, s.153.

hüküm getirerek bildirim muhatab, olan ki ilerin kapsam, n, geni letmi tir. 1185/60ya göre, öE ya, fiilî ta ,yan taraf,ndan teslim edilmi se, bu madde uyar, nca kendisine yap, lan her bildirim ta ,yana yap, lm, gibi ve ta ,yana yap, lan her bildirim de fiilî ta ,yana yap, lm, gibi hüküm ifade edecekötir. Maddenin devam, nda, öKaptan ve sorumlu gemi zabiti dâhil olmak üzere, ta ,yan veya fiilî ta ,yan ad ve hesap, na hareket eden bir ki iye yap, lan bildirim de, ta ,yana veya fiilî ta ,yana yap, lm, say, laca , ö hüküm alt, na al, nm, t, r. Hükümde kaptan ve sorumlu gemi zabitinin örnek olarak say, ld, ,, ta ,yan, n ad, na ve hesap, na hareket eden di er ki ilere yap, lacak bildirim de TTK m.1185/5öte yer alan bildirim art, n, sa layaca , kabul edilmelidir²⁹.

Geç teslim bildiriminin yukar, da aç, klanan amac, göz önünde bulunduruldu unda, ta ,man, n fiili ta ,yana b, rak, ld, , hallerde fiili ta ,yan, n da bildirim muhatab, olarak zikredilmesi son derece isabetlidir. Zira TTK m.1191/2 uyar, nca, öBu Kanunun ta ,yan, n sorumlulu una ili kin olan tüm hükümleri, fiilî ta ,yan, n bizzat gerçekle tirdi i ta ,madan sorumlulu u hakk, nda da geçerli olacakö, t, r. TTK m.1185/6ödaki düzenleme bak, m, ndan dikkat çekilmesi gereken noktaysa, maddede ta ,ma i inin b, rak, ld, , herhangi bir fiili ta ,yan, n de il, öe yay, teslim alanö fiili ta ,yan, n bildirim muhatab, olarak say, ld, , d, r³⁰. Bilindi i gibi, TTKöda denizyoluyla e ya ta ,ma sözle meleri bak, m, ndan fiili ta ,yan kavram, n, n tan, mland, , bir hükme yer verilmemi ³¹, sadece fiili ta ,yan, n sorumlulu u düzenlenmi tir. Bununla birlikte fiili ta ,yan, n sorumlulu una ili kin TTK m.1191öden gerekçesindeki aç, klamalardan anla , ld, , üzere³², TTKö, n fiili ta ,yana ili kin hükümleri Hamburg Kurallar, önden Türkçeye tercüme edilmek suretiyle Kanuna aynen al, nm, t, r³³. Hamburg Kurallar, önda fiili ta ,yan kavram, , denizyoluyla yolcu ta ,ma sözle melerine ili kin 2004 tarihli Atina Konvansiyonuöndakinden farklı, ekilde , öta ,may, fiilen icra eden ki iöyi de il, öta ,man, n tamamen veya k, smen devredildi i ki iö³⁴yi ifade etmektedir (HK Art.1/2). Ö retide bu tan, m, ndan yola ç, k, lmak suretiyle ve uygulamadaki denizyolu ile e ya ta ,malar, n, n kendine özgü niteli inin ortaya ç, kard, , ihtiyaç do rultusunda³⁵, öfiili ta ,yanö s, fat, n, kazanabilmek için ta ,man, n fiilen icra edilmesinin gerekli olmad, , belirtilmektedir³⁶. Benzer ekilde, ö retide, öKonvansiyonun ta ,yan, n sorumlulu una ili kin hükümlerinin, fiili ta ,yan, n ta ,man, n öicra etti i k, sm, ö bak, m, ndan uygulanaca , n, düzenleyen HK Art.10/2önin lafz, na ra men³⁷, hükümde yer alan öicra etti i ta ,maö ifadesinin bir limandan di er limana ta ,nmas, ile s, n, rl, olarak anla , lmamas, gerekti i; fiili ta ,yan, n sorumlu tutulabilmesi için dar anlamda ta ,man, n icra edilmi olmas, n, n art olmad, , kabul edilmektedir³⁸. Bununla birlikte, HK Art.10/2

²⁹ Hamburg Kurallar, bak, m, ndan, ayn, yönde bkz. YAZICIO LU, Hamburg Kurallar, , s.137; YET AMLI, s.193.

³⁰ Hükümdeki bu ifadenin genel itibariyle HK Art.19/6öda yer alan düzenlemeyle uyumlu oldu u belirtilmelidir. Zira bu maddede de aç, kça *öIf the goods have been delivered by an actual carrierö* ifadesi yer almaktadır.

³¹ Denizyoluyla e ya ta ,malar, nda fiili ta ,yan tan, m, n, n yer almad, , TTKöda, HK Art. 1/2ödeki fiili ta ,yan tan, m, yla uyumlu ekilde, öta ,man, n fiili ta ,yan taraf,ndan icra edilmesiö ifadesi de il, "ta ,man, n gerçekle tirilmesinin tamamen veya k, smen bir fiili ta ,yana b, rak, lmas, ö ifadesi tercih edilmi tir.

³² TTK m.1191/2öde bu husus, öf Bu eksikli i gidermek ve yükü ilgiliye as, l ta ,yan yan, nda fiili ta ,yana kar , da dava açabilme olana , yaratmak, bu suretle usul ekonomisine de katkı, sa layabilmek için Hamburg Kurallar, n, n 10uncu maddesi, Tasar, n, n 1191inci maddesine al, nm, t, rö eklinde aç, kça vurgulanm, t, r.

³³ Kar .HK Art. 10/2: Hamburg Kurallar, ö, n ilgili maddesinde benzer ekilde, ö*the carriage performed by himö* ifadesi tercih edilmi tir. Bununla birlikte, Hamburg Kurallar, önda yer alan bu hüküm geni yorumlanmakta ve ta ,may, taahhüt eden tüm fiili ta ,yanlar, n ta ,yan, n sorumlulu u hükümleri çerçevesinde sorumlu olaca , kabul edilmektedir.

³⁴ Kar . HK Art.1/2 *öany person to whom the performance of the carriage of the goods, or of part of the carriage, has been entrusted by the carrier, and includes any other person to whom such performance has been entrusted.ö*

³⁵ Ayn, yönde bkz. YAZICIO LU, Hamburg Kurallar, , s.44: Yazar, denizyoluyla e ya ta ,mac, l, , alan, ndaki hukuki ili kilerin, di er ta ,mac, l, k alanlar, na göre daha karma , k olmas, sebebiyle, Guadalajara Protokolü veya Atina Konvansiyonuöndaki fiili ta ,yan tan, m, n, n Hamburg Kurallar, öna aynen al, nmamas, n, n bilinçli bir tercih oldu unu ifade etmektedir.

³⁶ Bu hususta bkz. YAZICIO LU, Hamburg Kurallar, , s.140; YET AMLI, s.70: Yazar, TTK m.1191/2öde öbizzat gerçekle tirdi i ta ,madanö bahsedilmi olmas, n, n sebebinin, ta ,man, n tamam, nda, di er bir ifade ile akti ta ,yan, n veya di er fiili ta ,yan, n kusurlar, ndan sorumlu olmad, , n, n vurgulanmas, oldu unu ifade etmektedir. Aksi yönde bkz. KIENZLE, s.235; AKSOY, s.102ö103 ve s.83-84: Yazar, HK Art.1ödeki fiili ta ,yan tan, m, nda yer alan öta ,man, n b, rak, lmas, ö ibaresine yer verilmekle ta ,may, sadece taahhüt eden ki inin fiili ta ,yan oldu unun kabul edilmesi olmad, , ; aksine yetkisiz hareket eden sonraki ta ,yanlar, fiili ta ,yan kavram, d, , nda tutmak oldu unu ve Hamburg Kurallar, öndaki fiili ta ,yan, n sadece gerçekle tirdi i ta ,madan sorumlu olaca , n, ifade etmektedir.

³⁷ Bu düzenlemenin, fiili ta ,yana ili kin aç, k bir hükmün yer almad, , Lahey/Visby Kurallar, na k, yasla, yükü ilgililerin oldu u kadar fiili ta ,yan, n da lehine oldu u; zira Lahey/Visby Kurallar, çerçevesinde sorumlulu u haks, z fiil hükümlerine göre tayin edilecek olan fiili ta ,yan, s, n, rl, sorumluluktan da yararlanamayaca , hakk, nda bkz. YAZICIO LU, Hamburg Kurallar, , s.138.

³⁸ Bkz. Yaz, c, o lu, Hamburg Kurallar, , s.140. Ta ,man, n fiili ta ,yan taraf,ndan bir üçüncü ki iye b, rak, ld, , hallerde de ta ,man, n fiilen (ta ,man, n icras, n, devreden) kendisi taraf,ndan icra edildi iö art, n, n gerçekle ti inin kabul edilmesi

uyar,nca, fiili ta ,yan, ta ,yan,n sorumlulu una ili kin hükümler çerçevesinde sorumlu tutulaca ,ndan ve ta ,yan,n sorumlu olabilmesi için z,ya- hasar veya geç teslim sebebiyet veren olgunun e yan,n ta ,yan,n hâkimiyetinde bulundu u s,rada meydana gelmi olmas, gerekti inden fiili ta ,yan,n sorumlu tutulabilmesi için de hiç de ilse bu art gerçekle mi olmal,d,r³⁹. Bu halde, ö retide HK Art.10'da hüküm çerçevesinde ö retide fiili ta ,yana verilen anlam kar ,s,nda, HK Art.19/6'da yer alan ve geç teslim bildirimini ö e yay, teslim eden fiili ta ,yanaö yap,laca ,n, öngören düzenlemenin Hamburg Kurallar,ndaki öfiili ta ,yan tan,m,ö ile uyumlu olmasa dahi öfiili ta ,yan,n sorumlulu una ili kin esaslar,ö ile uyum içinde oldu u söylenebilecektir. TTK'n, fiili ta ,yana ili kin hükümlerinin mehz,n,n HK oldu u gözetildi inde, bu aç,klamalar TTK m.1185/6 bak,m,ndan da geçerlidir ve birden fazla fiili ta ,yan,n bulundu u ta ,malarda öfiili ta ,yanö kavram, bak,m,ndan da geçerli olacaktır,⁴⁰.

5. hbar Süresi

a. hbar süresinin ba lamas,

TTK m.1185/5 uyar,nca, öSüresinde bildirim yap,lmayan gecikme zararlar, için tazminat ödenmeyecektir. Geç teslim bildirimini yap,lmamas,na ba lanan yapt,r,m,n a ,rl, ,, bildirim yap,laca , zaman diliminin tespit edilmesinin önemini artt,r,maktad,r. TTK m.1185/5 uyar,nca, öE yan,n teslimindeki gecikmenin, gönderilen taraf,ndan, onun kendisine teslimi tarihinden itibaren aral,ks,z olarak hesaplanacak altm, gün içinde ta ,yana yaz,l, olarak bildirilmesiö gereklidir. Bu hükümden de anla ,laca , üzere, maddede öngörülen altm, günlük ihbar süresi e yan,n teslim edildi i tarihten itibaren i lemeye ba layacaktır. Bu nedenle, e yan,n geç teslim edildi ine ili kin bildirim yap,labilece i zaman diliminin kapsam,n,n tespiti, e yan,n teslim an,n,n belirlenmesini gerekli k,lmaktad,r.

6102 say,l, TTK'da e yan,n teslim edildi i an,n tespitinde esas al,nabilecek aç,k bir düzenlemeye yer verilmi tir. TTK m.1178/3,c uyar,nca, e ya, öta ,yan taraf,ndan gönderilene teslim edildi i anaö veya öbo altma liman,nda geçerli kanun ve düzenlemeler uyar,nca e yan,n kendilerine teslimi zorunlu makamlara veya üçüncü ki ilere teslim edildi i ana kadar ta ,yan,n hâkimiyetinde say,lacaköt,r. HK Art.4'ten tercüme edilmek suretiyle TTK'ya al,nan bu düzenleme ile asl,nda e yan,n bo altma liman,nda liman i letmesine teslimi, e yan,n gönderilene teslimine e tutulmu tur⁴¹. Bu halde, TTK m.1185/5'te yer verilen öe yan,n gönderilene teslimi tarihinden itibarenö ifadesinin kapsam,n,n belirlenmesi son derece önemlidir. Bu çerçevede özellikle de, TTK'n, ve bu hükümlerin mehz, olan Hamburg Kurallar,n, e yan,n bo altma liman,nda liman i letmesine teslimini, gönderilene teslim hükmünde kabul eden sistemi göz önünde bulunduruldu unda, bildirim tarihinin i lemesi bak,m,ndan liman i letmesine teslimin yeterli olup olmad, , aç,kl, a kavu turulmal,d,r. Bunun için, HK'n, haz,r,l,k görü melerine ili kin tutanaklar,n incelenmesinde fayda bulunmaktadır. Sözle menin haz,r,l,k görü meleri esnas,nda Amerika Birle ik Devletleri temsilcisi taraf,ndan e yan,n z,ya, ve hasar, halinde yap,lmaz, gereken bildirim süresinin i lemesi bak,m,ndan e yan,n ta ,yan,n fiili hâkimiyetinde bulundu u zaman dilimini düzenleyen Art.4/2'deki hüküm ile uyumlula t,r,lmaz,; bu çerçevede, daha dar ve kesin kapsaml, olan *ö handed over to the consignee*ö ifadesi yerine Art.4/2'de yer alan *ö deliver to consignee*ö

gerekti i ifade edilmektedir. BERLINGIERI, Francesco, International Maritime Conventions Volume 1: The Carriage of Goods and Passengers by Sea, Informa Law, 2014, 85.

Hükümün mehz,n, olu turan Hamburg Kurallar, Art.10/2 ile kar ,la t,r,ld, ,nda, TTK m.1191/2'de yer alan öbizzat gerçekle tirdi iö ifadesinin, HK Art.10/2'deki *öperformed by him*ö ifadesiyle uyum içinde oldu u görülmektedir. Di er taraftan, Hamburg Kurallar,n, haz,r,l,k görü melerine ili kin tutanaklar,nda, bu hususa , ,k tutabilecek bir kay,t bulunmaktadır. Buna göre, HK'n, fiili ta ,yan,n sorumlulu una ili kin 10. maddesinin ikinci paragraf,na ili kin görü meler s,ras,nda Avusturya delegesi taraf,ndan, hükümün bu haliyle, ta ,ma i inin icras,na hiçbir ekilde kat,lmayan fiili ta ,yan,n sorumlu tutulmas,na,n mümkün olmad, , eklinde anla ,lmaya müsait oldu u; bu nedenle hükümde, ta ,ma tamamen veya k,smen kendisine b,rak,lan ancak ta ,ma i inin ifas,na tamamen veya k,smen kat,lmayan ta ,yan,n da sorumlu tutulmas,na imkân verecek ekilde *öperformed by*ö ifadesi yerine *öentrusted to*ö ifadesinin kullan,lmaz,n,n isabetli olaca , ileri sürülmü ancak bu talep reddedilmi tir. Official Records, s.55,90, Tutanaklarda yer alan kay,tlardan anla ,ld, , üzere, Avusturya'n, kanaatimizce son derece isabetli olan bu önerisi 22'ye kar , 30 oyla reddedilmi tir. Ayr,ca bkz. KIENZLE, s.235, dn.1; AKSOY, Sami, Ta ,ma Hukukunda Fiili Ta ,y,c,, stanbul, 2015, s.84. Hamburg Kurallar,n, resmi kay,tlar,na ili kin tam metin için bkz.

https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/transport/hamburg/Conference_Carriage_Goods_e.pdf

³⁹ YAZICIO LU, Hamburg Kurallar,, s.140 ve s.141; YET AMLI, s.88.

⁴⁰ HGB§510'da, bildirim ta ,yana yap,laca , hüküm alt,na al,nm, ; öfiili ta ,yanö aç,kça zikredilmemi tir. Ö retide, kaptan ba ta olmak üzere temsilcilere ve e yay, varna liman,na getiren geminin donatan,na yap,lacak bildirim yeterli olaca , kabul edilmektedir. RABE/BAHNSEN, §510 Rn.17-18; ECKARDT, HGB§510 Rn.22.

⁴¹ HK Art.4'teki bu düzenlemeye ili kin ayr,nt,l, aç,klamalar için bkz. KIENZLE, s.124 vd. Alman Hukukunda, e yan,n teslim al,nmas, ve teslim edilmesi an,na ili kin aç,klamalar için bkz. RABE/BAHNSEN, §498 Rn.31 vd.

ifadesinin kullanılması, önerilmesi de⁴², bu öneri sonradan iptal edilmiş ve metin UNCITRAL tarafından düzenlenen hali ile kabul edilmiştir⁴³. ABD'nin bu önerisinin iptal edilmesi ve sonradan hiçbir ülke temsilcisi tarafından tekrar gündeme getirilmemesi olması, kanaatimizce HK Art.19'da yer alan *handed over to consignee* ifadesinin kullanılması, bilinçli bir tercih oldu unu desteklemektedir⁴⁴. Bu nedenle, TTK m.1185/5 (ve aynı zamanda zarar bildirimine ilişkin m.1185/1'deki) gönderilene teslim ifadesinin, TTK m.1178/3'teki (HK Art.4/2) gönderilene teslim hükmünde sayılan halleri kapsamadığı, diğer bir ifadeyle boşaltma limanında limanın işletmesine yapılacak teslimin ihbar süresinin işletilmesi yeterli olmadığı, kanaatine varmak gerekecektir⁴⁵. Bununla birlikte, bu düzenleme kararında, gönderilenin, boşaltma limanının işletmesinden fiilen teslim alınması, erteleyerek ihbar süresinin başlangıcında, erteleyebilme ihtimalinin bulunduğu özellikle dikkat çekilmelidir. Bu nedenle, suiistimal edilmeye son derece elverişli bulunan bu hükmün uygulanmasında, boşaltma limanına gönderilene fiilen teslim edilmesi bakımından ötedbirli bir gönderilene teslim, teslim alınması, beklenen makul süre esas alınmalı, ve 60 günlük süre bu andan itibaren başlatılmalıdır. Bu halde, boşaltma limanında bu makul süreyi ancak kadar uzun süre limanın işletmesinde tutularak gönderilen tarafından teslim alınmadığı, hallerde, gönderilenin 60 günlük sürenin henüz dolmadığı, ekindeki iddiasının, TMK m.2'ye uygun olmadığı, kabul edilmelidir⁴⁶.

b. E boşaltma tesliminden önce yapılacak gecikme bildirimlerinin geçerliliği meselesi

E boşaltma zamanında teslim edilmemesi halinde TTK m.1185/5 uyarınca yapılacak, gereken bildirimle ilgili olarak değerlendirilmesi gereken diğer husus, boşaltma teslim edilmesinden önceki süreçte gecikme ihbarında bulunulması mümkün olup olmadığı, ve teslimden önceki safhada yapılacak ihbarın TTK m.1185/5 anlamında usulüne uygun bir gecikme bildirimi sayılıp sayılmayacağıdır. Gecikme ihbarının amacı, ve ihbara başlanan sonuç gözetildiğinde, ihbarın mümkün oldukça erken yapılması, her iki tarafın da yararlı olacaktır. Zira boşaltma zamanında teslim edilmediğinden ihbar ne kadar erken yapılsa, boşaltma alabileceği önlemleri önceden alabilecek ve zararının artmasını önüne geçebilecek; yüklenenin zararını daha erken giderilebilecektir.

E boşaltma tesliminden önce yapılacak ihbarın TTK m.1185/5'te öngörülen ihbar şartına, sayılıp sayılmayacağına ilişkin TTK'da açık bir hüküm yer almadığı gibi, TTK'da ilgili madde gerekçesinde de bir açıklamaya yer verilmemiştir. Bu husus, ancak, bu hükmün mehzaz olan HK Art.19'a ilişkin hazırlanmış görüşleri ve borçlar hukukuna ilişkin genel esaslar çerçevesinde incelenecektir.

aa. HK Art.19 ve TTK m.1185'teki düzenlemeler çerçevesinde değerlendirme

TTK m.1185/5'te geç teslim nedeniyle bildirimde bulunulabilecek zaman dilimi, boşaltma gönderilene teslimi tarihinden itibaren aralığı olarak hesaplanacaktır, gün olarak düzenlenmiştir. Mehzaz, HK Art.19/5 ile uyum içerisinde olan bu düzenlemenin gerekçesinde sadece 1978 tarihli Hamburg Kuralları'nın 19uncu maddesinin beşinci fıkrası, uyarınca altmış günlük bir ihbar süresinin tanımlanmış belirtilmekle yetinilmiştir; bunun dışında herhangi bir açıklamaya yer verilmemiştir. Benzer şekilde, Hamburg Kuralları'nın hazırlanmış görüşlerine ilişkin tutanaklarda da teslimden önceki safhada bildirim yapılması hususunda, tutulabilecek bir kayıt mevcut değildir. Bununla birlikte, HK Art.19/5'teki bu düzenlemeyle ilgili olarak görüşler arasında en yoğun tartışmalar, düzenlemenin ilk halinde 21 gün olarak belirlenen bildirim süresinin, 60 güne çıkarılması bakımından gündeme gelmiştir⁴⁷. Sürenin 60

⁴² Hamburg Rules-Official Records, s.63.

⁴³ Hamburg Rules-Official Records, s.103.

⁴⁴ YET AMLI, s.188.

⁴⁵ Aynı şekilde bkz. YAZICIO LU, Hamburg Kuralları, s.135: Yazar, ihbar süresinin işletmeye başlanması için boşaltma gönderilene veya onun adına hareket eden kimseye tesliminin şart olmadığı, HK Art 4/2'de yer verilen ve gönderilene teslim ile bir tutulan hallerde, ihbar süresinin bu andan itibaren işletmeye başlanacağına ifade etmektedir.

Aynı şekilde bkz. HGB§510:Alman Kanun koyucu, HK'den farklı şekilde, ihbar süresinin, gönderilene teslimöden itibaren işletilmesi, boşaltma tesliminden itibaren (*bei Ablieferung des Gutes*) işletilmesi düzenlenmektedir.

⁴⁶ Gönderilenin gerekli prosedürleri yerine getirmediği için boşaltma limanında teslim alınmadığı, hallerde, gönderilene teslim zamanında, ertelemesine izin verilmemesinin gerektiği hakkında, YET AMLI, s.189.

⁴⁷ Kanada temsilcisi, metnin ilk halinde yer verilen 21 günlük sürenin oldukça kısa ve metindeki gecikmeden doğan sorumluluğu ilişkin genel esasların ruhu ile uyumsuz olduğunu; bu süre içinde bildirimde bulunulmaması halinde tazminat talep etme hakkının kaybedeceği; öyle ki bazen 60 günlük sürenin dahi yetersiz olabileceğini ifade etmiştir.

güne ç,kar,lmas,na gerekçe olarak, bildirim yap,lmamas,na ba lanan sonucun a ,rl, , da göz önünde bulunduruldu unda, 21 günlük sürenin zarar,n belirlenmesi ve bildirim yap,lmamas, için yetersiz kalmas, ihtimali gösterilmiştir⁴⁸. Sürenin uzat,lmamas,na ili kin tart,malar de erlendirildi inde, bu hükümde ta ,yan,n durumdan haberdar edilmesinin amaçland, , ve bildirim süresi ile ilgili yegâne kayg,n,n bildirim yapmamas, halinde hak kayb,na u rayacak olan gönderilene bildirimde bulunmas, için mümkün oldukça geni bir zaman dilimi tan,nmas, oldu u sonucuna ula ,lmaktad,r. Bu nedenle, haz,r,l,k görü melerine ili kin kay,tlardan, Hamburg Kurallar,ın haz,rılanmas,nda, HK Art.19/5'te düzenlenen ögönderilene teslimden itibaren aral,ks,z olarak hesaplanacak 60 günlükö zaman diliminin, bildirim yap,lmamas,nda bir üst süreö olarak nitelendirilmesini engellemeye yönelik bir saikle hareket edilmedi i sonucuna ula mak mümkün görünmektedir.

bb. TBK'n, borçlu temerrüdüne ve eser sözleşmesine ili kin hükümleri çerçevesinde de erlendirme

TBK m.117/1 uyar,nca, Kanunda say,lan istisnai haller d, ,nda öMuaccel bir borcun borçlusu, alacakl,n,n ihtar,yla temerrüde dü mekteödir. Buna göre, borçluya ihtarında bulunabilmek için alaca ,n muaccel olmas, gerekli ve yeterlidir⁴⁹. TTK m.1185/5'teki bildirim, TBK m.117'de düzenlenen temerrüt ihtar,n,n özel görünümü niteli inde oldu u yönündeki görü ümüz çerçevesinde denizyolu ile e ya ta ,ma sözleşmelerinde ötedbirli bir ta ,yandan e ,yan,n tesliminin beklenece i makul süreönin dolmas,yla birlikte⁵⁰ borç muaccel hale gelecek ve yükü ilgili ihtarında bulunabilecektir⁵¹.

Di er taraftan, ö retide ifade edildi i üzere, navlun sözleşmeleri, eser sözleşmesi niteli inde oldu undan⁵², TTK'n, navlun sözleşmelerine ili kin hükümleri aras,nda aç,kça düzenlenmeyen konularda, TTK'daki hükümlerle çeli memek kayd,yla TBK'n, eser sözleşmesine ili kin hükümlerinin uygulanmas, mümkündür. TTK m.1185/5'teki gecikme bildiriminin e ,yan,n tesliminden önceki safhada yap,lmamas,n,n mümkün oldu unu kan,tlayan bir di er düzenleme, TBK m.473'te yer almaktad,r. Buna göre, öYüklenicinin i e zaman,nda ba lamamas, veya sözleşme hükümlerine ayk,r, olarak i i geciktirmesi ya da i sahibine yüklenemeyecek bir sebeple ortaya ç,kan gecikme yüzünden bütün tahminlere göre yüklenicinin i i kararla t,r,lan zamanda bitiremeyece i aç,kça anla ,l,rsa, i sahibi teslim için belirlenen günü beklemek zorunda olmaks,z,n sözleşme meden dönebilecektir. Hükmün ikinci f,kras, uyar,nca, öMeydana getirilmesi s,ras,nda, eserin yüklenicinin kusuru yüzünden ay,pl, veya sözleşmeye ayk,r, olarak meydana getirilece i aç,kça görülüyorsa, i sahibi bunu önlemek üzere verece i veya verdirece i uygun bir süre içinde yükleniciye, ay,b,n veya ayk,r,l, ,n giderilmesi; aksi takdirde hasar ve masraflar, kendisine ait

Kanada'n, bu önerisi, Avusturya ba ta olmak üzere, pek çok ülke taraf,ndan desteklenmi ve 21 günlük bildirim süresi 60 güne ç,kar,lm, t,r. Hamburg Rules-Official Records, s.311.

⁴⁸ Hamburg Rules-Official Records, s.311 vd.

⁴⁹ O UZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku C.1, kn.1520.

⁵⁰ K,rkambar sözleşmelerinde çok defa belli bir var, ve dolay,s,yla bir teslim tarihinin kararla t,r,lmad, ,, bu nedenle temerrüde ili kin BGB§286'daki düzenlemenin uygulanmas,n,n çok defa gündeme gelmeyece i hakk,nda bkz.RABE/BAHNSEN, §498, Rn.169. BGB§286'daki düzenlemenin, borçlunun temerrüt ihtar, ile mütemerrit olaca ,n, düzenledi i; belli bir ifa tarihinin kararla t,r,ld, , hallerde ihtar gereklilik bulunmad, , belirtilmelidir.

⁵¹ Alman Hukukunda, e yay, zaman,nda teslim etmeyen ta ,yan,n BGB§286 çerçevesinde yap,lacak temerrüt ihtar, ile mütemerrit olaca ,; ta ,man,n hemen ifa edilmesine yönelik yap,lacak ihbar,n da (*Ankündigung alsbaldiger Beförderung*) temerrüt ihtar, yerine geçece i kabul edilmektedir. Bu hususta aç,klamalar için bkz. RABE/BAHNSEN, §498, Rn.169.

TTK m.1185/5'te yer alan düzenlenen gecikme bildiriminin, denizyolu ile e ya ta ,malar,n,n kendine özgü niteli inin ortaya ç,kard, , ihtiyaçlar do rultusunda, TBK m.117'deki temerrüt ihtar,ndan baz, hususlarda farklı,l,k gösterdi i de vurgulanmal,d,r. TBK m.117 uyar,nca, öBorcun ifa edilece i gün, birlikte belirlenmi veya sözleşme mede sakl, tutulan bir hakka dayanarak taraflardan biri usulüne uygun bir bildirimde bulunmak suretiyle belirlemi se, bu günün geçmesiyleö herhangi bir ihtar gereklilik kalmaks,z,n borçlu temerrüde dü mü olur. Denizyolu ile e ya ta ,malar,nda daha önce de i aret edildi i gibi, e ,yan,n teslim tarihinin kararla t,r,lmamas, çok nadiren rastlanan bir durum olmakla birlikte, TTK m.1185/5'teki hüküm gere i yap,lacak bildirim öispatö i levi ve bildirim yap,lmamas,na ba lanan sonuçlar da dikkate al,nd, ,nda, teslim tarihinin kararla t,r,ld, , hallerde dahi bildirimde bulunmak gerekecektir. Benzer ekilde, TTK m.1185'teki bildirim, TBK m.117'den farklı, ekilde yaz,l, ekilde yap,lmamas, aranmaktad,r.

⁵² Navlun sözleşmesinin, hukuki niteli i itibariyle bir kira sözleşmesi olmad, ,, navlun sözleşmesi ile ta ,yan,n di er tarafa ücret kar ,l, ,nda bir geminin kullan,m,n, terk etmeyi üstlenmedi i, aksine belli bir yükü bir yerden di er bir yere ta ,may, taahhüt etti i; bu nedenle navlun sözleşmesinin bir eser sözleşmesi oldu u hakk,nda bkz. ÇA A/KENDER, s.12. Navlun sözleşmesinin eser sözleşmesi (*Werkvertrag*) niteli i hakk,nda ayr,ca bkz. HERBER, Seehandelsrecht, s.236; RABE/BAHNSEN, §481, Rn.12; PÖTSCHKE, §481 Rn.17; Ayr,ca bkz. SCHLEGELBERGER/LIESECKE, §556, Rn. 5. Navlun sözleşmesi ile teslim ve ta ,ma sonuçlar,n,n taahhüt edildi i ve bu nedenle eser sözleşmesi niteli inde oldu una ili kin bir Alman Yüksek Mahkeme karar, için bkz. *OLG Saarbrücken Urt.v.24.2.201065U345/09*, BeckRechtsprechung 2010, 30219.

olmak üzere, onar,m,n veya i e devam,n bir üçüncü ki iye verilece i konusunda ihtarda bulunabilecektir. Ö retide ifade edildi i üzere, ilk f,krada yer alan dönme hakk,n,n kullan,labilmesi için, müteahhidin eserin yap,m,nda gecikmi olmas, ve i sahibinin de i in gecikmeden ifas, için ihtarda bulunmas, gerekti i ifade edilmektedir⁵³. Eser sözleşmelerinin kendine özgü niteli i göz önünde bulundurularak öerken temerrütöün düzenlendi i bu maddede, eser sözleşmesinde sadece tamamlanm, bir eserin öteslimininö de il ayn, zamanda onun ömeydana getirilmesiönin de borçlan,ld, , dolayl, bir ekilde hüküm alt,na al,nm, ; di er bir ifadeyle eserin meydana getirilme safhas,ndaki temerrüt düzenlenmi tir⁵⁴. TBK m.470öte eser sözleşmesini, yüklenicinin bir eser meydana getirmeyi, i sahibinin de bunun kar ,l, ,nda bir bedel ödemeyi üstlendi i sözleşmeö olarak tan,mlayan düzenleme de dikkate al,nd, ,nda, gerek TTK m.470 gerekse de m.473öte yer alan öeserin meydana getirilmesiö ifadesi, navlun sözleşmesinde öe yan,n tesliminden önceki safhayaö di er bir ifadeyle öe yan,n denizde ta ,nmas,öna tekabül etmekte ve ta ,yan sadece e yan,n ötesliminiö de il, ayn, zamanda öta ,nmas,n,ö da borçlanmaktad,r. TTKöda önavlun sözleşmesinin sona ermesi ve hükümden dü mesiö ba l, , alt,nda navlun sözleşmesinin sona erdirilmesine ve feshedilmesine ili kin özel hükümlere yer verilmi olmakla birlikte⁵⁵, sözleşmenin zaman,nda ifa edilmeyece inin önceden aç,kça anla ,lmas, nedeniyle sözleşmenin sona erdirilmesine yönelik bir imkân düzenlenmemi tir⁵⁶. Bu nedenle, kanaatimizce TBK m.473öteki bu düzenleme çerçevesinde, eser sözleşmesi niteli indeki navlun sözleşmesine konu olan e yan,n öteslimindeki gecikmeönin yan,s,ra, teslimden önceki safhadaki di er bir ifadeyle öta ,nmas,ndaki gecikmeönin de yapt,r,ma tabi tutulmas, ve öta ,yan,n e yay, zaman,nda teslim edemeyece inin önceden aç,kça anla ,ld, ,ö durumlarda TBK m.473 çerçevesinde sözleşmenin cayma yoluyla sona erdirilmesi mümkün olmal,d,r. Bu halde, yukarıda yapt, ,m,z temerrüt ihtar,na ili kin aç,klamalar bir tarafa b,rak,lsa dahi, ta ,yan,n ötemerrüde dü mesinden önceki safhadaö, e yan,n zaman,nda teslim edilmeyece inin aç,kça anla ,lmas, halinde yükü ilgiliye sözleşmeden dönme hakk, veren bu düzenleme kar ,s,nda, e yan,n zaman,nda teslim edilmedi i ve ta ,yan,n mütemerrit oldu u hallerde, TTK m.1185/5öte yap,lmas, öngörülen ve gecikmeden do an haklar,n kullan,lmas,nda gerekli olan ihtar,n yap,lmas, için e yan,n tesliminin beklenmesinin gerekti inin

⁵³ EREN, s.631; ÖZ, Turgut, Eser Sahibinin Eser Sözleşmesinden Dönmesi, İstanbul, 1989, s.48.

Hükümün mehzaz, olan OR Art.366öya ili kin aç,klamalar için bkz. HÜRLIMANN, Roland/SIEGENTHALER, Thomas, in:HUGUENIN Claire/MÜLLER-CHEN Markus (Hrsg.), Vertragsverhältnisse Teil2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft, Art.319-529 OR, Zürich-Basel-Genf 2016, Art.366,I, Rn.1vd.; BÜHLER Theodor, Zürcher Kommentar, Der Werkvertrag, Art.363-379 OR, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art.1-529 OR), Zürich 1998, Art.366 N1 vd.

⁵⁴ EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Ankara, 2017, s.631; ÖZ, s.48.

Ayr,ca kar . OR Art.366: sviçreöde de, bu hükümün esas itibariyle meydana getirmedeki gecikmelere (*Herstellungsverzugs*) ili kin oldu u ifade edilmekte; i e ba lamadaki gecikmelerle (*Totalverzugs*) i in devam,ndaki gecikmelerin (*Teilverzugs*) bu kapsamda oldu u ancak teslim etmedeki gecikmeler (*Ablieferungsverzugs*) bak,m,ndan temerrüde ili kin OR Art.102ödeki düzenlemenin uygulama alan, bulaca , kabul edilmektedir. HÜRLIMANN/SIEGENTHALER, Art. 366,I, Rn.1. Ayr,ca bkz. BÜHLER, Art. 366 N 5 vd.

⁵⁵ 6102 say,l, TTK ile benzer ekilde, 6762 say,l, eTTKöda da sözleşmenin hükümden dü mesine veya fesih yolu ile sona ermesine ili kin aç,k düzenlemeler yer almaktayd,. Genellikle sözleşmelerin son veren sebeplerin navlun sözleşmelerini bak,m,ndan da geçerli oldu u; navlun sözleşmesinin de ifa, ifan,n sonradan imkans,z hale gelmesi; taraflar,n fesih hususunda anla malar,, kanunen geçerli bir ekilde fesih ihbar,nda bulunulmas, veya sözleşmeden dönülmesi gibi sebepler ile sona erce i; TTKödaki düzenlemelere ra men sözleşmenin sona ermesine ili kin tüm ihtimalleri kapsamad, , ve bo luklar içerd i hakk,nda bkz.ÇA A/KENDER, s.253. 6762 say,l, TTKö,n navlun sözleşmesinin sona ermesine ili kin hükümlerinin haz,rlanması,nda, ileride Türk Borçlar Kanunu hükümleri ile uyum sorunu ya an,p ya anmayaca , hususunda titiz davran,lmad, , ve sadece öTürk Ticaret Kanunu, Türk Medeni Kanununun ayr,lmaz bir cüzüdü ö eklindeki 1. madde ile yetinildi i ve bu durumun baz, sorunlar,n ortaya ç,kmas,na sebebiyet verdi i ve 6762 say,l, eTTKöda yer alan navlun sözleşmesinin sona ermesine ili kin hükümlerin neredeyse 1861 tarihli Alman Ticaret Kanunuöndan aynen al,nd, ,na ve bu nedenle sviçre Hukukundan iktibas edilmi Türk Borçlar Kanunu ile tam bir uyum içinde olmad, , hakk,nda bkz.CAN, Mertol, Navlun Sözleşmesinin Son Ermesi, Banka ve Ticaret Hukuku Ara t,rma Enstitüsü, Ankara, 1998, s.21 ve V.

⁵⁶ TTK m.1222öde öDi er sebeplerin etkisiö ba l, , alt,nda, yolculu un gecikmesine ba lanan sonuçlar hüküm alt,na al,nm, sa da, bu maddenin sadece umulmayan hal ve kamu tasarrufundan ileri gelen gecikmelere ili kin oldu u vurgulanmal,d,r. Bununla birlikte, TTKöda navlun sözleşmesinin sona ermesi ve hükümden dü mesiö ba l, , alt,nda ayr,ca örotadan hakl, sebeple sapmaö, ögeminin tamirinin gerekmesiö gibi haller de özel olarak hüküm alt,na al,nd, ,ndan, gecikmenin bu sebeplerden ileri geldi i haller bak,m,ndan yukarıdaki aç,klamalar,m,z geçerli olmayacaktır. Alman Hukukunda da navlun sözleşmesinin eser sözleşmesinin bir türü oldu u kabul edilmekte ve HGBödeki navlun sözleşmesine ili kin ayr,nt,l, özel hükümler nedeniyle eser sözleşmesine ili kin BGB§631 vd.daki genel nitelikteki düzenlemeler nadiren uygulama alan, bulacaksa da; bilhassa ifa ihlalleri bak,m,ndan BGBödeki eser sözleşmesine ili kin genel prensiplere ba vurulabilece i hakk,nda bkz. RABE/BAHNSEN, §481,12. Ayr,ca bkz.HERBER, Seehandelsrecht, s.270-271.

kabulü isabetli olmayacaktır. Bu nedenle, TTK m.1185/5'teki bildirim yap, lmas, için e yan, n tesliminin beklenmesi, TBK'n, n eser sözleşme ili kin genel esaslar, ve TBK m.117'de yer alan ve temerrüt ihtar, n, n yap, lmas, bak, m, ndan borcun muaccel olmas, n, yeterli gören hükümle çeli en bir çözüm yoludur.

IV. SONUÇ

E yan, n tesliminden önceki safhada yap, lan gecikme bildirimini TTK m.1185/5'te öngörülen art, n sa lanmas, bak, m, ndan yeterli olup olmad, , hususunda bir sonuca varabilmek için sadece HK Art.19/5'teki düzenlemenin; bu hükme ili kin tutanaklar, n ve TBK'daki genel düzenlemelerin incelenmesi yeterli de ildir. Bu düzenlemelerin yan, s, ra ayn, zamanda TTK'n, n ve Hamburg Kurallar, n, n sorumlulu un s, n, rland, r, lmas, na ili kin hükümlerinin de gözden geçirilmesinde fayda bulunmaktadır. Zira HK'da ve TTK'da, sorumlulu un s, n, rland, r, lmas, na ili kin genel esaslar, e yan, n z, ya- hasara u ramas, ve geç teslimi bak, m, ndan ayr, ayr, düzenlendikten ba ka, e yan, n hem geç teslim edilmi oldu u hem de z, yaa veya hasara u rad, , haller için de özel düzenleme getirilmi ve bu ihtimalde ta , yan, n sorumlulu unun üst s, n, r, n, n, öe yan, n tamamen zayi olmas, halinde ilk f, kra uyar, nca belirlenecek sorumluluk s, n, r, n, geçemeyece iö hüküm alt, na al, nm, t, r (HK Art.6/1, c; TTK m.1186/6). Her ne kadar, geç teslim nedeniyle tazmini talep edilecek saf gecikme zararlar, n, n çok defa teslimden önceki safhada belirlenmesi mümkünse de, geç de olsa teslim edilen e yan, n ayn, zamanda zayi olmas, veya hasara u ramas, da ihtimal dâhilindedir. E yan, n teslim edilmesinden önceki safhada z, ya veya hasara u ray, p u ramad, , n, n, z, ya- hasar, n söz konusu oldu u hallerdeyse, z, ya- hasardan ileri gelen zarar, n kapsam, n, n bilinmesi mümkün de ildir. Buna göre, somut olayda geç teslimle birlikte z, ya- hasar, n da mevcut oldu u durumlarda, ö tazminat talebinde bulunmakö için e yan, n tesliminin beklenmesi, yükü ilgilinin tazminat talebi bak, m, ndan HK Art.6/1, c ve TTK m.1186/6'daki sorumluluk s, n, r, na ili kin özel hükmün uygulanabilmesi bak, m, ndan anlaml, d, r. Di er taraftan, bu düzenlemenin, Hamburg Kurallar, n, n haz, rlanmas, nda, ötesimin, yükü ilgilinin tazminat talebinde bulunabilmesi bak, m, ndan gerekli bir art olarak düzenlenmesi saikiyle hareket edildi iö ekinde anla , lmaya müsait oldu u vurgulanmal, d, r. Kanaatimizce, bu hüküm, teslimden önceki safhada yap, lan bildirimlerin do rudan geçersiz olaca , hususunda bir dayanak te kil etmemekte; ancak, e yan, n teslimi, yükü ilgilinin tazminat talebinin mahkemece de erlendirilebilmesi ve davan, n esas, na girilebilmesi bak, m, ndan önem ta , maktadır. Bilindi i üzere 6100 sayı, HMK m.107'de ö Davan, n aç, ld, , tarihte alaca , n miktar, n, yahut de erini tam ve kesin olarak belirleyebilmesinin kendisinden beklenemeyece i veya bunun imkân, z oldu u hâllerde, alacakl, n, n, hukuki ili kiye ve asgari bir miktar ya da de eri belirtmek suretiyle belirsiz alacak davas, açabilece iö ve ayn, hükmün ikinci f, kras, nda ö alaca , n miktar, veya de erinin tam ve kesin olarak belirlenebilmesinin mümkün oldu u anda davac, n, n, iddian, n geni letilmesi yasa , na tabi olmaks, z, n davan, n ba , nda belirtmi oldu u talebini art, rabilece iö hüküm alt, na al, nm, t, r⁵⁷. Buna göre ö retide de ifade edildi i üzere, belirsiz alacak davas, aç, labilmesi için, ö talep sonucunun miktar, n, n belirlenmesinin imkân, z veya davac, dan beklenemeyecek olmas, ö; dava dilekçesinde ö geçici talep sonucunun belirtilmesi; alacak kesin olarak belirtilse dahi alaca , n dayand, , vak, alar, n eksiksiz ekilde bildirilmesi gereklidir⁵⁸. Kanaatimizce geç teslim edilen e yan, n ayn, zamanda zayi olabilece i veya hasara u rayabilece i ihtimali de göz önünde bulunduruldu unda gönderilenin geç teslim nedeniyle teslimden önce açaca , davada tazmini talep edilen zarar, n teslimden sonraki safhada kesin olarak belirlenebilir hale gelece i iddia edilerek HMK m.107'deki bu hüküm çerçevesinde belirsiz alacak davas, na konu edilmesi mümkün olmamal, d, r. Öncelikle, yukarıda da belirtildi i üzere, TTK m.1186/7 uyar, nca, ö geç teslim edilen e yan, n ayn, zamanda z, ya- hasara u ramas, halinde ta , yan, n toplam sorumlulu u, e yan, n tam z, ya, ndan sorumlulu u halinde tazminle yükümlü olaca , tutar, geçemeyecektir. Bu nedenle, TTK m.1186/7'deki aç, k hüküm gere i z, ya- hasar ve geç teslim halleri bak, m, ndan hâkimin ö ortak bir sorumluluk s, n, r, belirleyerek buna göre karar verme ihtiyac, ö, e yan, n teslim edilmi olmas, n, zorunlu k, lmaktadır. Di er taraftan, e yan, n tesliminden önceki safhada aç, lacak dava bak, m, ndan tek eksiklik, davan, n aç, ld, , anda zarar, n kapsam, n, n belirsizli i de ildir; ilerleyen dönemde, alaca , n belirlenebilir hale gelebilmesi de, yeni vak, alar, n ileri sürülmesini gerektirmektedir⁵⁹. Bu nedenle, belirsiz alacak davas,

⁵⁷ Belirsiz alacak davas, hakk, nda, PEKCANITEZ, Hakan/ATALAY, O uz/ÖZEKES, Muhammet, Medeni Usul Hukuku, stanbul, 2018, s.214 vd.; TANRIVER, Süha, Medeni Usul Hukuku-C.1, Ankara, 2016.s.581.

⁵⁸ PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s 217 vd.

⁵⁹ Bu davan, n isminin belirsiz dava de il, belirsiz alacak davas, oldu u; alaca , n asl, nda belirlenebilir bir alacak oldu u ancak bu alaca , n ancak yarg, lama s, ras, nda veya kar , taraf, n veya üçüncü ki inin deliller sunmas, ndan sonra belirli hale gelece i; davac, n, n ba lang, çta belirsiz olan alaca , n, belirli hale getirirken yeni vak, alar getirirse bu halde iddian, n

açılması da mümkün olmadıkça, bu halde, kanaatimizce eylem, tesliminden önce ödenen açılan bu davanın hukuki yarar yokluğuna nedeniyle usulden reddedilmesi gerekmektedir.

Gecikme bildirimının teslimden önceki safhada yapıldığı haller bakımından değerlendirilmesi gereken diğer ihtimal, davanın eylem, tesliminden sonra açılmasıdır. Davanın eylem, tesliminden sonra açılması, ancak taahhüt, sadece teslimden önceki safhada bildirimde bulunduğu bu ihtimalde teslimden sonraki safhada yeniden bir geç teslim bildiriminde bulunulmamı, olsa dahi, yukarıda öngörülen borçlu temerrüdüne ve eser sözleşmesine ilişkin hükümleri çerçevesinde ve öngörülen hazırlanmış, maddeler gözetilerek yapılmış, sözleşmeler uyarınca, TTK m.1185/5'te öngörülen teslimden itibaren ilave olacak 60 günlük süre bir üst süre olarak nitelendirilmeli ve teslimden önce yapılan bildirim geçerli bir bildirim oldu kabul edilmelidir⁶⁰. TTK m.1185/5 (HK Art.19/5)'te öngörülen bildirimle amaçlanan sonuca ulaşıldığı, diğer bir ifadeyle taahhüt, gecikmeden haberdar edildiği bu halde, kanaatimizce, taahhüt, teslimden önce yapılan ihbarın, zamanında yapılmadığı, gerekçesiyle geçersiz oldu ve ilave iddiasının TMK m.2'ye aykırı olduğu sonucuna varılmalıdır.

---

geni letilmesi yasa dışı gündeme geleceği ifade edilmektedir. Ayrıc, belirsiz alacak davasında, belirsizliğin en geç tahkikatın sonuna kadar devam edecek; davacı, en geç tahkikatın sonunda alacağı, belirli hale getirmiş olmalı, ve bunu mahkemeye bildirmelidir. PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, s.217. Bu halde, denizyolu ile eylem, taahhüt, maddeler, geciken eylem, bakımından belirsiz alacak davası, açılması, mümkün görünmemekte; zira bir an için bu tür bir davada TTK m.1186 çerçevesinde her somut olay bakımından asgari geçici bir alacak miktarının belirlenmesinin mümkün olduğu düşünülse dahi ancak teslimden sonra anlaşılacak zarar veya hasardan kaynaklanan zararlara göre alacak miktarının belirlenebilir hale gelmesi yeni vakıfların (teslim-zarar-hasar) ileri sürülmesi anlamına geleceğine dikkat çekilmelidir.

⁶⁰ Kar. RR Art.23/3: Söz konusu madde uyarınca, eylem, tesliminden itibaren 21 gün içinde bildirim yapılmayan gecikme zararları için tazminat ödenmeyecektir. HK'daki gibi gecikme ihbar süresini eylem, tesliminden itibaren başlatılan bu hükümlerle ilgili olarak, örnekte, gecikme ihbarında bulunmak için mantıklı gerektiren eylem, tesliminin beklenmesinin gerekli olmadığı, eylem, taahhüt, halinde olduğu süre içinde dahi bildirimde bulunulması, mümkün olduğu; ihbar süresinden önce yapılan ihbarın da ihbarı başlatılan sonuçları, aynen doğuracağı, ve bu başlatılmada özellikle de, teslimden önce yapılan ihbarın da tazminat talep hakkının kaybını önleyecek şekilde isabetli şekilde ifade edilmektedir. Açıklamalar için bkz. VON ZIEGLER, Delay and Rotterdam Rules, s.1008.

KAYNAKÇA

- ABRAHAM, Hans Jürgen, Das Seerecht, Berlin, 1956.
- AKINCI, Sami, Deniz Ticareti Hukuku Dersleri: Navlun Mukaveleleri, stanbul, 1961.
- AKSOY, Sami, Ta ,ma Hukukunda Fiili Ta ,y,c,, stanbul, 2015.
- AKYOL, ener, Tam Üçüncü ah,s Yarar,na Sözle me, stanbul, 2008.
- BERLINGIERI, Francesco, International Maritime Conventions Volume 1: The Carriage of Goods and Passengers by Sea, Informa Law, 2014.
- BÜHLER Theodor, Zürcher Kommentar, Der Werkvertrag, Art.363-379 OR, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht, Kommentar zur 1. und 2. Abteilung (Art.1-529 OR), Zürich 1998.
- CAN, Mertol, Navlun Sözle mesinin Sona Ermesi, Banka ve Ticaret Hukuku Ara tırma Enstitüsü, Ankara, 1998.
- ÇA A, Tahir/KENDER, Rayegân, Deniz Ticareti Hukuku: Navlun Sözle mesi, C.II, stanbul, 2009.
- D R KKAN, Hanife, Tacirler Aras, hbar ve htarlar, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 4(1) 2002, s.39-75.
- KENDER, Rayegân/ÇET NG L, Ergon/YAZICIO LU, Emine, Deniz Ticareti Hukuku C.1, stanbul, 2019.
- CZERWENKA, Beate, Das Gesetz zur Reform des Seehandelsrechts, Köln, 2014.
- DONOVAN, James J., The Hamburg Rules: Why a New Convention on Carriage of Goods by Sea, 4 Mar. Law. 1/1979, s.1-16.
- EBENROTH, Carsten Thomas/BOUJONG, Karlheinz/JOUST, Detlev/STROHN, Handelsgesetzbuch: Band 2, §§343-475h, Transpportrecht-Bank und Börsenrecht, Verlag C.H. Beck Verlag, München, 2015.
- ECKARDT, Tobias, öHGB§510ö, in Schmidt, Karsten/Herber, Rolf (ed.), Münchener Kommentar zum HGB:Band7, Transportsrecht-viertes Buch, Handelsgeschäfte., 2014.
- EREN, Fikret, Borçlar Hukuku Özel Hükümler, Ankara, 2017.
- HERBER, Rolf, Seehandelsrecht: Systematische Darstellung, Berlin-New York, Walter de Gruyter Verlag, 1999. (Seehandelsrecht)
- HÜRLIMANN Roland/SIEGENTHALER Thomas, in: Huguenin Claire/Müller-Chen Markus (Hrsg.), Vertragsverhältnisse Teil2: Arbeitsvertrag, Werkvertrag, Auftrag, GoA, Bürgschaft, Art.319-529 OR, Zürich-Basel-Genf, 2016.
- KIENZLE, Jost, Die Haftung des Carrier und des Actual Carrier nach den Hamburg-Regeln, Schriften zum Transportrecht, Heft 8, 1993.
- MAHER, Joan D., Marine Transport, Cargo Risks, and the Hamburg Rules, Rationalization or Imagery, 84 Dick. L. Rev.,1979, s.183-220.
- SCHMIDT, Karsten/HERBER, Rolf, Münchener Kommentar zum HGB:Band7, Transportsrecht- viertes Buch, Handelsgeschäfte, 2014.
- OETKER, Harmut, Handelsgesetzbuch-Kommentar, 2017.
- O UZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku C.1, stanbul, 2018.
- O UZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku C.2, stanbul, 2018.
- ÖZ, Turgut, Eser Sahibinin Eser Sözle mesinden Dönmesi, stanbul, 1989.
- PEKCANITEZ/ATALAY/ÖZEKES, Medeni Usul Hukuku, stanbul, 2018.
- PÖTSCHKE, Jan Erik, HGB§481, in Schmidt, Karsten/Herber, Rolf (ed.), Münchener Kommentar zum HGB:Band7, Transportsrecht-viertes Buch, Handelsgeschäfte, 2014.
- PUTTFARKEN, Hans-Jürgen, Seehandelsrecht, Heidelberg, 1997.
- PRÜSSMANN, Heinz/RABE, Dieter, Seehandelsrecht: Fünftes Buch des Handelsgesetzbuches mit Nebenvorschriften und Internationalen Übereinkommen, München, 2000.
- RABE, Dieter/BAHNSEN, Kay Uwe, Seehandelsrecht: Fünftes Buch des Handelsgesetzbuches mit Nebenvorschriften und Internationalen Übereinkommen, 5. völlig neu-bearbeitete Auflage, München, 2018.
- SCHLEDELBERGER, Franz/LIESECKE, Rudolf, Seehandelsrecht, Verlag Franz Vahlen, Berlin und Frankfurt a.M., 1959.
- SCHOLLENBERGER, David K., Risk of Loss in Shipping under the Hamburg Rules, Denv. J. Int'l L. & Pol'y 568, 10, Y.1980, s.561-576.
- SÖZER, Bülent, Deniz Ticareti Hukuku-1, stanbul, 2017.
- TANRIVER, Süha, Medeni Usul Hukuku-C.1, Ankara, 2016.
- ÜLGEN, Hüseyin/HELVACI, Mehmet/KEND GELEN, Abuzer/KAYA, Arslan/NOMER ERTAN, Fusun, Ticari letme Hukuku, stanbul, 2015.
- VON ZIEGLER, Alexander, Compensation for Damage: The Rotterdam Rules Appraised, European journal of Commercial Contract Law 2010-1/2, s.51-62. (The Rotterdam Rules)
- VON ZIEGLER, Alexander, Schadenersatz im Internationalen Seefrachtrecht, Baden-Baden, 1990. (Schadenersatz)
- VON ZIEGLER, Alexander, Delay and the Rotterdam Rules, 14 Unif.L.Rev. s.997-1009. (Delay and the Rotterdam Rules)

- WERTH, Douglas A., The Hamburg Rules Revisited-A Look at U.S. Options, *Journal of Maritime Law and Commerce*, 22(1), January, 1991, s.59-80.
- WÜSTENDÖRFER, Hans, *Neuzeitliches Seehandelsrecht mit besonderer Berücksichtigung des angloamerikanischen und des internationalen Rechts*, Tübingen, 1950.
- YANCEY, Benjamin W., Carriage of Goods: Hague, Cogsa, Visby, and Hamburg, *Tulane Law Review*, 1982-1983, s.1238-1259.
- YAZICIO LU, Emine, Deniz Yolu ile E ya Ta ,malar,nda Geç Teslimden leri Gelen Zararlardan Sorumluluk, *MHB*, Y,l:2002, S.2 (Geç Teslim).
- YAZICIO LU, Emine, Hamburg Kurallar,øna Göre Ta ,yan,n Sorumlulu u, stanbul, 2000. (Hamburg Kurallar,)
- YET AMLI, Kübra, 6102 say,l, Türk Ticaret Kanunuøna göre Ta ,yan,n Z,ya, Hasar ve Geç Teslimden Sorumlulu u, stanbul, 2013.